

ANALES VALENTINOS

REVISTA DE FILOSOFÍA Y TEOLOGÍA

Año IV

1978

Núm. 7

ÍNDICE

	Pág.
Ramón Arnau: Apunte sobre fe e historia en la teología protestante alemana ...	1
Manuel Ureña Pastor: Ernst Bloch y la interpretación del cristianismo ...	17
Vicente Cárcel Ortí: Las visitas "ad limina" de los arzobispos de Valencia ...	59
M. ^a Milagros Cárcel Ortí: La Diócesis de Valencia en 1617 ...	85
Vicente Conejero Martínez: Dos eclesiásticos catalanes acusados de jansenistas: Josep Climent y Félix Amat ...	149
Antonio Vicente Cabo Martí: La crítica de G. E. Moore al idealismo y al solipismo y su lugar en la evolución de la filosofía contemporánea ...	177
Notas:	
Carlos Elorriaga Planes: Redención en Cristo ...	203
Recensiones ...	213
Actividades departamentales ...	233

FACULTAD DE TEOLOGÍA
SAN VICENTE FERRER, VALENCIA
Sección Diócesis

LA DIÓCESIS DE VALENCIA EN 1617

(Un informe presentado a la S. Sede por el arzobispo Aliaga) *

Por M.ª Milagros Cárcel Ortí

El texto que editamos a continuación corresponde al informe que el arzobispo de Valencia Isidoro Aliaga presentó a la Santa Sede el año 1617 sobre el estado material y espiritual de la diócesis. En su sentido más estricto se puede considerar un texto de sociología religiosa del arzobispado. En efecto, aunque San Juan de Ribera en 1597 y en 1610¹ envió dos informes, éstos son tan breves y tan pobres en datos, que casi carecen de interés. Por ello, nos ha parecido conveniente iniciar la edición de estos informes con el del año 1617.

El informe lo mandó escribir Fr. Isidoro Aliaga,² sucesor de San Juan de Ribera en la sede valentina, de la que era arzobispo desde 1612. Por consiguiente, en 1617 poseía ya suficientes elementos para informar al pontífice sobre la situación de la diócesis.

El arzobispo no fue a Roma, pero envió como procurador al sacerdote Francisco Más, con facultades para explicar en la curia romana cuanto fuese necesario.

Dada la extensión y minuciosidad del informe, sobra cualquier comentario, sin embargo, creemos necesario hacer algunas observaciones sobre la presente edición. Hemos respetado la redacción del escribano y la toponimia, ya que existe una cierta confusión o variedad entre el latín, el castellano y el valenciano; por ejemplo: *Saetabis* (Xàtiva), *Gradus* (el Grau de València), *Arx de Villamalefa* (el Castell de Vilamalefa); en

---

* Mi sincero agradecimiento al Prof. J. Trenchs por su amabilidad en la revisión de este trabajo.

¹ Véase el breve informe de San Juan de Ribera, de 1597, en el apéndice III del artículo de V. Cárcel Ortí, "Las visitas *ad limina* de los arzobispos de Valencia": *Anales Valentinus* 4 (1978).

² Fray Isidoro Aliaga, dominico aragonés, obispo de Albarracín desde 1609 y de Tortosa desde 1611, fue nombrado arzobispo de Valencia el 23 de marzo de 1612, donde llegó el 4 de noviembre del mismo año. Falleció en Valencia el 2 de enero de 1648, contando ochenta años de edad. Cfr. E. Oñmos Canalda, *Los prelados valentinos* (Valencia, 1949). pp. 192-197. C. Eubel, *Hierarchia catholica*. vol. IV (1935), p. 357.

castellano incorrecto aparecen algunos pueblos como *Molviedro* (Morvedre), *Maçarrojes* (Maçarrojos), mientras otros los encontramos con la toponimia castellana actual. Por último, la gran mayoría de pueblos figura con una toponimia semejante a la actual valenciana en la pronunciación, aunque no siempre correcta en la grafía.

Este informe ha sido enriquecido con abundantes notas bibliográficas en su primera parte, relativa a las parroquias de la ciudad de Valencia. En un futuro artículo haremos lo mismo con los pueblos del arzobispado. Hemos suprimido las referencias a obras clásicas de autores sobradamente conocidos como Almela y Vives, Boix, Cavanilles, Cruilles, Esclapés de Guilló, Escolano, Llombart, Llorente, Martínez Aloy, Orellana, Sanchis Sivera, Teixidor y Tormo, que aluden con frecuencia a diversos aspectos de las parroquias, conventos, colegios, cofradías, e instituciones de la ciudad de Valencia.

Por lo que se refiere a los datos de sociología religiosa y de demografía el informe concluye con un resumen estadístico que puede verse en el cuadro V. Hemos extractado cuantos datos resultan interesantes para la historia local, dividiéndolos en dos partes: ciudad de Valencia y pueblos. Los cuadros I y II se refieren al estado de las parroquias y al de los religiosos, mientras que el III se reduce a los pueblos de cristianos vicios, por eso no figuran 391 pueblos de moriscos expulsos,³ ya que el informe se limita a darnos la lista de los mismos sin ofrecer más datos que los referentes a conventos y número de religiosos. El cuadro IV se refiere a los religiosos de todos los pueblos, tanto de cristianos viejos como de moriscos expulsos. En estos cuadros se observará que aparece en primer lugar el nombre del pueblo según la toponimia correcta,⁴ seguido entre paréntesis y en cursiva de la grafía usada en el informe. Por último, el mapa refleja las zonas de población cristiana y morisca.

No es posible hacer una crítica de los datos demográficos que aparecen en el informe ya que los estudios de que disponemos se refieren al antiguo reino de Valencia, mientras que el informe se limita al arzobispado. Con todo, aunque se trata de datos que hay que tomar con la mayor reserva y son susceptibles de revisión, servirán para llenar algunas lagunas existentes en los *Vecindarios* hechos por las autoridades civiles.⁵

³ R. Robres Lluch ha publicado un "Catálogo y nuevas notas sobre las rectorías que fueron de moriscos en el arzobispado de Valencia y su repoblación (1527-1663)" en *Anthologica Annua* 10 (1962), pp. 143-191, donde reproduce dicha relación de pueblos.

⁴ La hemos tomado del *Diccionari català-valencià-balear* de A. M. Alcover-F. de B. Moll, 2.ª ed. (Palma de Mallorca, 1975), 10 vols.

⁵ P. Pérez Puchal en *Geografía de la población valenciana* (Valencia, 1976), aporta interesantes datos demográficos sobre la evolución de la población en el reino de Valencia desde el siglo xv al xix.

El texto del informe que publicamos se conserva original manuscrito en el Archivo Secreto Vaticano en la serie *Sacra Congr. Concilii, Relationes ad limina. Valentina*. Está escrito sobre hojas de papel tamaño folio con una escritura itálica redonda y bastante cursiva. El escribano, Vicente Pérez, se formó probablemente en una universidad italiana.

Externamente el manuscrito nos presenta unos márgenes laterales izquierdos de 3'5 a 5 cm. en blanco, en los que aparecen anotados los títulos de las iglesias de la capital y los pueblos de la diócesis, mientras que los márgenes derechos casi no existen. El texto cuenta con dos numeraciones, una a tinta, en el margen superior y coetánea al manuscrito, con alguna laguna en los folios, y otra a lápiz en el margen inferior, probablemente de este siglo, que es la que hemos tenido en cuenta. Está escrito en latín, presentando en algunas páginas varios subrayados para resaltar el contenido, variante que hemos reproducido en cursiva.

El documento lleva como colofón las firmas autógrafas del arzobispo y escribano. En la parte izquierda de la primera se halla aplicado el sello de placa del arzobispo.

Junto al informe se conserva en el mencionado archivo la documentación relacionada con el nombramiento del procurador. En cambio, falta el parecer de la Congregación del Concilio y la minuta de la respuesta que el mismo dicasterio debió dar al arzobispo. Como por otra parte el Archivo Diocesano de Valencia perdió la casi totalidad de sus fondos históricos en el saqueo e incendio de 1936, no es posible localizarla.

En cuanto a la edición del texto colocamos las anotaciones marginales —parroquias, pueblos— en cursiva y centradas antes de cada epígrafe y entre paréntesis cuadrados los anejos de cada pueblo, que no están en los márgenes pero sí en el interior del texto, lo cual se hace así para facilitar su consulta a los posibles lectores.

I. DATOS ESTADÍSTICOS SOBRE LAS PARROQUIAS DE LA CIUDAD DE VALENCIA

	San Pedro	San Martín	San Andrés	Santa Catalina	Santos Juanes	Santo Tomás	San Esteban	San Nicolás	San Salvador	San Lorenzo	San Bartolomé	Santa Cruz	San Valero	San Miguel
Casas	330	2.029	800	672	2.500	409	910	432	424	420	320	1.000	200	390
Comulgantes	2.000	8.000	3.150	4.000	15.000	2.000	4.502	2.200	1.000	2.000	1.400	4.500	680	2.000
Rector	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vicario perpetuo	1	2	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Vicarios temporales		57	32	62	87	22	39	53	29	25	20	28	2	17
Beneficios parroquiales		38	19	33	60	15	26	32	22	12	14	15	8	6
Cofradías parroquiales	3	1		1					1	2	2	2	2	1
Rentas de la parroquia en es-														
cudos	90	600	240	200	300	200	300	500	200	300	400	300	600	150
Conventos de religiosas	4	1			3	1	1	1	2	3	1	1	1	1
Beneficios de dichos conventos	1				12	1	1	1	1	10				
Conventos de religiosos	6				3	1	2	1	2	2				
Beneficios de dichos conventos	7													
Cofradías de dichos conventos	3													
Ordenes militares					1	1	5	1	1					
Beneficios de las mismas						36	9	3						
Cofradías de las mismas						1		1						
Colegios eclesiásticos			4				1	1						
Colegiales			32				2							
Beneficios de dichos colegios			2											
Cofradías de dichos colegios			1											
Otros colegios			1											
Colegiales		1	1											
Cofradías de los mismos		40												
Cofradías no parroquiales		4	2				1			2	3		1	1
Hospitales		4	2											
Beneficios de los mismos		1			1	1			1					
Cofradías de los mismos		12			1				2					
Cárceles		1			1				1	1	1			
Capillas					1		2		1	2				1

II. RELIGIOSOS DE LA CIUDAD DE VALENCIA

	San Martín	San Andrés	Santos Juanes	Santo Tomás	San Esteban	San Nicolás	San Salvador	San Lorenzo	Santa Cruz	San Valero	San Miguel
Agustinas calzadas	66			45				64			
Agustinas descalzas	34						80				
Agustinos calzados	66		36			20	28			15	
Agustinos reformados Antonianos								2			
Carmelitas calzadas	83							44	80		
Carmelitas calzados			30								
Carmelitas descalzas											
Carmelitas reformadas								44	20		
Cistercienses (mujeres)											
Cistercienses (varones)	12	110	60								
Dominicas					130						
Dominicos											
Franciscanas capuchinas											
Franciscanas descalzas	46									32	
Franciscanas de Santa Clara			80								
Franciscanos capuchinos							60				
Franciscanos descalzos							60				
Franciscanos observantes	210			55							
Franciscanos recoletos											40
Hospitalarios				15							
Jerónimos											
Jesuitas	45					40					
Mercedarios			50					36			
Mínimos			50								
Siervas de María			40								
Trinitarios					70						

III. PARROQUIAS DEL ARZOBISPADO

Casas	Comulgantes	Decano	Rector perpetuo	Párroco	Vicario perpetuo	Vicario temporal	Beneficios	Beneficiados	Capellánias	Canónigos	Dignidades	Presbiteros	Clerigos	Oficial foráneo	Rentas/escudos	Monje/párroco	Iglesias	Hospitales
Ador (Ador)	70						1	1							300			
Agres (Agres)	120	360	1				1	1							200			
Agullent (Agullent)	200	600				1	9						7		500			
Albaida (Albaida)	300	900	1												400			
Albal (Albal)	50	650	1												400			
Albalat de la Ribera (Albalat de Pardines)	120	360	1				1	1							100			
Albalat dels Sorells (Albalat de Mossèn Sorell)	50	150	1												300			
Alboraya (Alboraya)	60	150	1				2	1					1		1.300			
Albuxec (Albugech)							1	1							75			
Alcoi (Alcoy)	1.000	3.000	1				1	11										
L'Alcúdia de Carlet (Alcúdia de Carlet)	290	960			1		6											
L'Alcúdia de Crespins (Alcúdia)	30	60																
Aldaia (Aldaya)	70	210																
Alfafa (Alfafar)	30	180																
Alfafara (Alfafara)	60						1	1										
Alfara del Patriarca (Alfara)	40						1	1										
Alfauir (Alnahuir)	20																	
Algemesí (Algemesi)	400	1.600	1				9						8		240			
Alginet (Alginet)	125	300													300			
Almàserra (Almaçera)	28	80													200			
Almiserà (Almiçera)	18														80			
Almussafes (Almuçafes)	50																	
Alzira (Alzira)	665	2.400					1	1							100			1
Banyeres de Mariola (Bañeres)	100	300					2	56							200			
Benetússer (Benetucer)	40	130						1							60			
Benifaió (Benifayo)	50	330	1												200			
Benifaraig (Benifaraig)	30							1										
Benigànim (Beniganim)	270	815						8							400			

Ador (Ador)
 Agres (Agres)
 Agullent (Agullent)
 Albaida (Albaida)
 Albal (Albal)
 Albalat de la Ribera (Albalat de Pardines)
 Albalat dels Sorells (Albalat de Mossèn Sorell)
 Alboraya (Alboraya)
 Albuxec (Albugech)
 Alcoi (Alcoy)
 L'Alcúdia de Carlet (Alcúdia de Carlet)
 L'Alcúdia de Crespins (Alcúdia)
 Aldaia (Aldaya)
 Alfafa (Alfafar)
 Alfafara (Alfafara)
 Alfara del Patriarca (Alfara)
 Alfauir (Alnahuir)
 Algemesí (Algemesi)
 Alginet (Alginet)
 Almàserra (Almaçera)
 Almiserà (Almiçera)
 Almussafes (Almuçafes)
 Alzira (Alzira)
 Banyeres de Mariola (Bañeres)
 Benetússer (Benetucer)
 Benifaió (Benifayo)
 Benifaraig (Benifaraig)
 Benigànim (Beniganim)

Benimaclet (<i>Benimaclet</i>)	40	120	1	1	2	2	400
Benimàmet (<i>Benimamet</i>)	150	480	1	1	2	600	
Benissa (<i>Beniza</i>)	350	1.000	1	1	4	500	
Biar (<i>Biar</i>)	400	1.200	1	1	8	100	
Bonairent (<i>Bonrayrent</i>)	20	60	1	1	24	300	
Bonrepòs (<i>Bonrepos</i>)	30	80	1	1	2	180	
Borboto (<i>Borboto</i>)	80	240	1	1	1	300	
Cabanyes (<i>Cabanes</i>)	3	60	1	1	1	180	
Calp (<i>Calp</i>)	120	400	1	1	1	300	
Campanar (<i>Campanar</i>)	130	400	1	1	2	200	
Canals (<i>Canals</i>)	30	130	1	1	1	70	
Canet d'En Berenguer (<i>Canet</i>)	300	1.300	1	1	7	1.000	
Carcaixent (<i>Caraxent</i>)	60	315	1	1	6	300	
Carpesa (<i>Carpesa</i>)	400	1.700	1	1	7	1.200	
Castalla (<i>Castalla</i>)	12	170	1	1	1	600	
Castellonet (<i>Castellonet</i>)	170	400	1	1	20	100	
Catarroja (<i>Catarroja</i>)	50	20	1	1	3	50	
Cocentaina (<i>Cocentayna</i>)	20	190	1	1	6	700	
Cogullada (<i>Cugullada</i>)	230	700	1	1	9	500	
(<i>Collata</i>)	500	1.500	1	1	20	300	
Cortes d'Arenós (<i>Cortes</i>)	315	900	1	1	2	200	
Cullera (<i>Cullera</i>)	50	200	1	1	1	500	
Dénia (<i>Denia</i>)	130	400	1	1	1	100	
Enguera (<i>Enguera</i>)	28	90	1	1	1	50	
Foios (<i>Foyos</i>)	500	1.600	1	2	39	300	
la Font de la Figuera (<i>La Fuente de la Higuera</i>)	50	150	1	2	20	200	
Fortaleny (<i>Fortaleny</i>)	76	250	1	1	1	200	
Gandia (<i>Gandia</i>)	200	600	1	3	3	200	
Godella (<i>Godella</i>)	250	800	1	15	10	200	
el Grau de València (<i>Gradus</i>)	360	1.200	1	1	18	150	
Guadassuar (<i>Guadazuar</i>)	20	50	1	1	2		
Ibri (<i>Ibri</i>)	70	200	1	3	3		
Llíria (<i>Liria</i>)	190	960	1	1	2		
la Llosa del Bisbe (<i>Losa</i>)							
Lludient (<i>Ludiente</i>)							
Llutxent (<i>Luchente</i>)							
Massalfassar (<i>Massalfasar</i>)							

Casas	Comulgantes	Decano	Rector perpetuo	Párroco	Vicario perpetuo	Vicario temporal	Beneficios	Beneficiados	Capellánias	Canónigos	Dignidades	Presbiteros	Clerigos	Oficial foráneo	Rentalescudos	Montepárroco	Iglesias	Hospitales
80	310			1			2								200			
10															50			
10	200					1												
70																		
15																		
240	700			1		1	10						8		700			
60	180			1											100			
80	500			1		2	4											
200	600						4									1		
20																		
60	180														150			
400	870			1		1	9						10		800			
380	1.220						6								400			
							4											
1.200	4.000					2	43						36		1.000			1
20																		
70	550			1			1								300			
80	240																	
28	100			1			1								100			
200	600			1			12						6		300			
125	400			1			6								800			
27																		
100	300						2								300			
140	400						1								100			
100	300			1			1								200			
60	150						2											
160	580			1			15						2					
120	400			1			3								200			

Massamagrell (*Masamagrell*)

Massanassa (*Maçanaza*)

Massarrojos (*Maçarrojos*)

Meliana (*Meliana*)

Mirambell (*Miranbell*)

Moixent (*Moxent*)

Montaverner (*Montaverner*)

Montcada de l'Horta (*Moncada*)

Montesa (*Montesa*)

Montorní (*Montorní*)

Museros (*Muceros*)

Oliva (*Oliva*)

l'Olleria (*Ollería*)

Onil (*Onil*)

Ontinyent (*Ontiñent*)

Paiporta (*Payporta*)

Palma de Gandia (*Palma*)

Palomar (*Falomar*)

(*Pardines*)

Pego (*Fego*)

Penàguila (*Penaguila*)

Picanya (*Picaña*)

Planes de la Baronia (*Planes*)

la Pobla d'Arenós (*Puebla de Arenoso*)

la Pobla Llarga (*Puebla Larga*)

Polinyà de la Ribera (*Polina*)

Puçol (*Puçol*)

la Pobla de Vallbona (*Puebla de Benaguazil*)

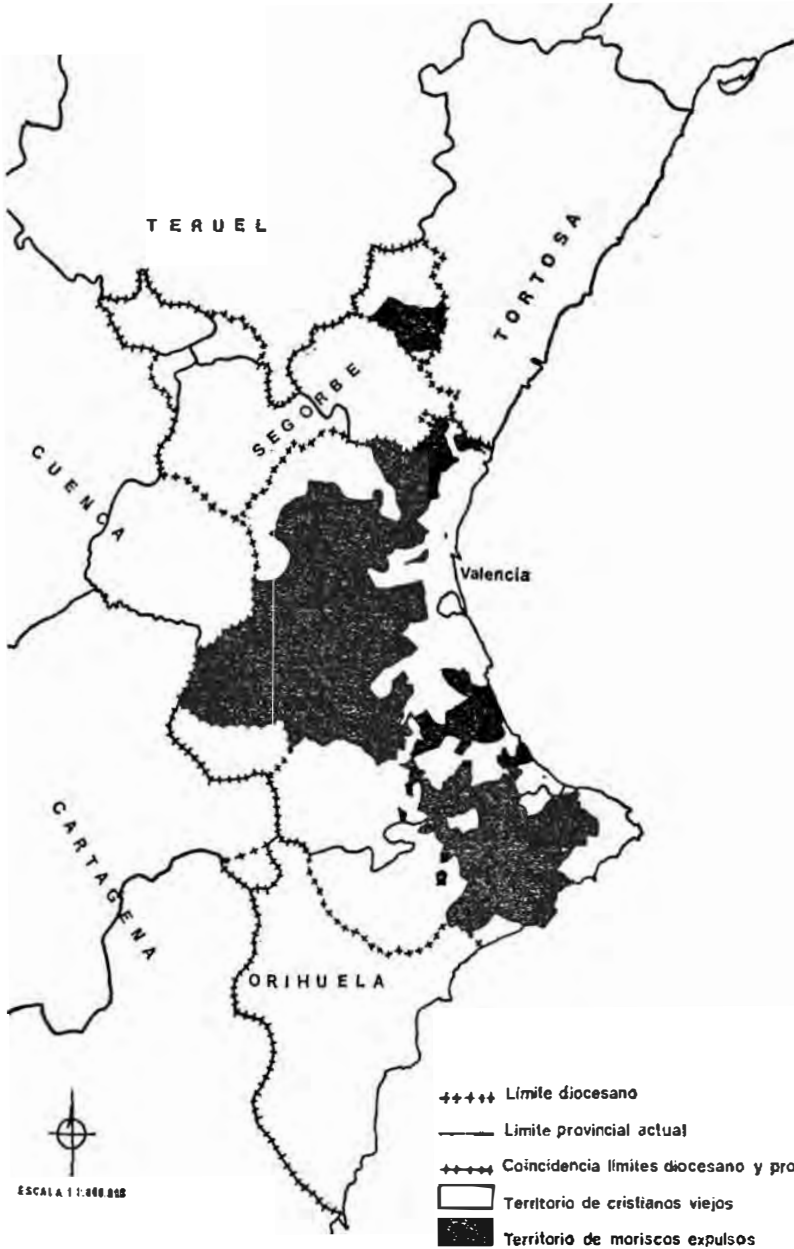

V. RESUMEN ESTADÍSTICO DEL ARZOBISPADO DE VALENCIA EN 1617

<i>Ciudad de Valencia</i>		<i>Pueblos de la diócesis, de moriscos expulsados</i>	
Parroquias	14	Pueblos	391
Beneficios	779	Casas	17.086
Beneficiados	575	Parroquias	181
Casas	10.836	Beneficios	18
Comulgantes	52.632	Conventos de frailes	8
Conventos de frailes ...	20		
Frailes	1.060		
Conventos de monjas ...	17		
Monjas	938		
Colegios eclesiásticos	4		
Colegiales	28		
Cofradías	44		
		<i>Datos totales diocesanos</i>	
		Pueblos	511
		Casas	48.127
		Comulgantes	116.372
		Parroquias	315
		Beneficios	1.283
		Beneficiados	905
		Conventos de frailes ...	96
		Frailes	2.141
		Conventos de monjas ...	31
		Monjas	1.258
<i>Pueblos de la diócesis, de cristianos viejos</i>			
Pueblos	120		
Casas	20.205		
Comulgantes	63.740		
Beneficios	586		
Beneficiados	330		
Conventos de frailes ...	68		
Frailes	1.081		
Conventos de monjas ...	14		
Monjas	320		

MAPA ECLESIASTICO DEL ARZOBISPADO DE VALENCIA EN 1617

I

1617, mayo, 9. Valencia.

Carta del arzobispo Aliaga a la S.C. del Concilio.

A.S.V. S.C. Concilii, Relat. ad limina. Valentina. 1617. fol. 80 r.

(fol. 80 r.) Illustrissime et reverendissime domine.

Officium hoc per me libentissime exequutus fuisssem, ut sacra Sanctorum Apostolorum limina ipse praesens inuiserem et Sanctissimi Domini Nostri pedes exoscularer, quo muneris partes implerem, simulque de totius archiepiscopatus mei statu sanctissimo domino nostro coram rationem redderem nisi ut id praestare possem gravissimae causae impedivissent, quas ornnes Franciscus Masius, praesbyter, quem ob id proprie negotium ad Sanctam Sedem Apostolicam missi, Illustrissime Dominationi Vestrae ex parte mea explicabit, qui etiam archiepiscopatus huius valentini rationis omnes nomine meo singulariter exponet, Illustrissimam Dominationem Vestram enixe de praecor, ut eundem praesbyterum a me missum, pro sua humanitate excipere et favore prosequi dignetur; ac quod erratum et defectum est apud Sanctissimum dominum nostrum benigne excusare, beatitudinemque eius, ut id omne et condonet et supleat orare velit, atque eidem Sanctissimo Domino nostro significare me ea, quae in archiepiscopatu isto ad optimum eius regimen statuere et ordinare sanctitati suae visum fuerit, omnia, ut par est, tanquam apostolica decreta libentissime excepturum atque omni studio et cura quam primum executioni mandaturum neque enim dubito meam erga sanctam Apostolicam Sederu, fidem et obedientiam ac erga illustrissimam Dominationem Vestram, observantiam et venerationem eidem Illustrissimae Dominationi Suae testatam et approbatam esse. Christus Optimus Maximus illustrissimam et reverendissimam vestram diu servet incolumen. Valentiae die nona maii, anni MDCXVII.

Illustrissime et Reverendissime Domine.

Illustrissimae et Reverendissimae Dominationis Vestrae manus osculatur suus in Domino servus.

Frater ISIDORUS ALIAGA, archiepiscopus Valentinus.

II

1617, mayo, 9. Valencia.

Informe sobre el estado de la archidiócesis de Valencia preparado por el arzobispo Fr. Isidoro Aliaga.

A.S.V. S.C. Concilii, Relat. ad limina. Valentina. 1617. fol. 45 r-77 v.

(fol. 45 r.) Archiepiscopatus valentinus, qui est in regno Valentiae coronae Aragonum, tres habet sibi suffraganeos episcopos, quorum dioecesum causas in gradu appellationis decidendas archiepiscopus admittit et trahit, videlicet

Maioricensem, qui in eiusdem Maioricae insulae civitate primaria suam habet sedem. Oriolanum et Segobricensem in eodem Valentino regno archiepiscopatus confinibus contiguos. Valentinus autem archiepiscopus per totam eius dioecesim et provintiam, uniformiter iuxta sacrorum canonum sanctiones archiepiscopali utitur iurisdictione omnium beneficiorum praesentationes, electiones, collationes et institutiones per se admittit et prestat licentias audiendi confessiones, praedicandi, missas celebrandi, regendi animarum curas, caeterasque praecipuas provisiones discutit propriaque manu subscribit et omnia sui pastoralis officii munera per se ipsum exercet.

In valentino archiepiscopali palatio, prope metropolitanam ecclesiam constructo, tres officiales littibus indices assistunt, quorum alter vicarius generalis est, qui causas omnes civiles, beneficiales et criminales et controversias quas libet ac dubitationes totius dioecesis dicernit; alius matrimoniales causas, quae numerosae sunt, cognoscit; tertius, qui pater Christi appellatur testamentorum diffinitor pariarumque causarum iudex existit. Hi iudices quamvis in causis procedunt tamen in gravioribus antequam sententiam proferant coram archiepiscopo et quatuor vel sex ex celebrioribus huius regni iuris utriusque peritis doctoribus (quos a consiliis idem archiepiscopus habet) ad id congregatis acta processus referunt et re discussa eorumque omnium vobis auditis, quid iudicandum sit diffinitur et id ipsum in suo unusquisque tribunali pronuntiat. Est alius iudex, quem decimarum executorem vocant, ab archiepiscopo et (fol. 45 v.) capitulo nominatus et privilegio regio confirmatus, qui contra omnes decimarum debitores per suos ministros et litteras decernit, non tamen per censuras ecclesiasticas, neque ullam ad causas litigiosas tractandas aut diffiniendas, habet iurisdictionem.

In eodem quoque palatio, tribunalium loca distincta et notariorum cellulae et totius curiae ecclesiasticae archivia ac demum carceres pro delinquentium custodia, existunt.

Habet archiepiscopus temporalem iurisdictionem, cum mero et mixto imperio, in baronia oppidorum Chulilla, Villar et Llosa vocatorum et in baronia oppidorum Bolulla, Garchi et Zia, quae tria oppida postrema erant noviter ad fidem et mahometica secta conversorum, post quorum generalem expulsionem a regnis Hispaniae, Bolulla tantum habitatur alia duo absque habitatoribus remanent ob soli asperitatem. Est etiam dominus temporalis oppidi dicti Puçol, in quo tamen omnimodam iurisdictionem non habet sed limitatam, quam alfonsinam a rege Alfonso collatam appellant.

Semel in anno generales ordines celebrat archiepiscopus particulares vero toties quoties (temporibus tamen a iure statutis) suae dioecesis necessitas vel utilitas id exposcit, examini ordinandorum quinque sacerdotes, doctores et licentiatii, quales sacrosancta Tridentina Synodo desiderat, ipsius archiepiscopi capellani deputati sunt. Interdum vero plures assumuntur pro, ut ordinandorum multitudo exposcit, qui coram archiepiscopo vel eo impedito coram suo vicario generali examen perficiunt, in generalium ordinum celebratione libenter archiepiscopus admittit quoscumque religiosos et aliarum dioecesium clericos ad se cum legitimis suorum praelatorum litteris dimissoriis accedentes. In omni examine debitus rigor servatur et periculum fit de his, qui examen

sunt subituri, ut qualitates, quas Tridentinum Concilium requirit habeant, ut officiorum aut beneficiorum, quae cupiunt assequi (fol. 46 r.) rationibus possint satisfacere, quae ex re singularis utilitas manat ac diffunditur in totam dioecesim ad doctrinam totiusque populi disciplinam, sed utilitatem hanc quidam obturbant, qui ab Hispaniarum nuntio apostolico, beneficiorum gratias obtinentes, earum executiones et collationes alicui canonico vel in dignitate constituto comitti curant, ne eorum imperitia ad ordinarii examinatores deferatur, et sic nec dispositio concilii Tridentini servatur quantum ad illorum examen et ecclesiis praeficiuntur inhabiles ac imperiti et multoties nullo facto examine in beneficiis instituuntur, ex quo magnum sequitur inconveniens.

*Ecclesia metropolitana*¹

Ecclesia metropolitana, sedes Valentina vocata, insignis est et per illustris in qua viginti et quatuor canonicatus sunt instituti, quorum unus Sancto Officio Inquisitionis est applicatus, reliqui divisi sunt per ordines iuxta sacrosancti Concilii Tridentini decretum, duodecim enim sunt praesbyterales, sex diaconales et quinque subdiaconales. Inter ipsos canonicos fructus omnes mensae canonicalis distribuuntur, ita quod singulis diebus per annum certa quantitas correspondet ad modum distributionum et quas absentes amittunt residentibus acrescunt. Fructus autem, quos ipsi canonici percipiunt, sunt ex certa decimarum parte capitulari mensae ex territorio archiepiscopatus applicata.

Sunt etiam in ipsa sede dignitates septem, videlicet archidiaconus Valentinae, quae prima dignitas est post pontificalem, praecentor, sacrista, decanus, archidiaconus Setabensis, archidiaconus Saguntinus et archidiaconus Algeziranus, quae dignitates suos habent redditus, partim in fructibus decimarum, partim in fructibus primitiarum, ex aliquibus ecclesiis parochialibus ipsis applicatis suntque cum canonicatibus compatibles, sed si canonicatum non obtinent de corpore capituli, non sunt nec cum canonicis collegium efficiunt sed (fol. 46 v) solum canonici, solus archiepiscopus vel eius vicarius praest, et est caput capituli, ita quod absque eius interventu canonici capitulariter congregari nequeunt, divina officia, tam in altari, quam in choro, per quatuor praesbyteros ebdomadarios fiunt et quatuor diaconos et subdiaconos et duos succentores.

Praeterea in dicta ecclesia ducenta decem et novem simplicia beneficia a diversis Christi fidelibus instituta sunt et illa obtinentes distributiones, in singulis canonicis horis, simul cum dignitatibus et canonicis, ex quibusdam fructibus et redditibus huic rei assignatis percipiunt. Fere semper residere solent in choro plusquam centum et sexaginta ex beneficiatis praedictis, praeter canonicus, praepositos, officiales et capellanos capituli qui ducentorum et quatuordecim numerum complent. Ecclesiae huius insignis fabrica nullos

¹ *Epítome sive compendium constitutionum Sanctae Metropolitanæ ecclesiae Valentinae* (Valentiae, 1582); Ciprés de Pobar, *Origen y proceso de las Pabordias de la Catedral de Valencia* (Roma, Rev. Carn. Ap., 1641); J. Sanchis Sivera, *La Catedral de Valencia. Guía histórica y artística* (Valencia, 1909); F. Almela y Vives, *La Catedral de Valencia* (Barcelona, 1927).

habuit unquam redditus praeter tercentos aureos atque ita summa paupertate fabricae negotium transigebatur donech (*sic*) hisce annis quadam obtenta litte decimas est assequuta, quae singulis annis redditus ter mille aureorum praestabunt. Sunt etiam in dicta ecclesia sexaginta octo capellanis, in quibus instituta sunt beneficia et celebrantur missae privatae, et tribus sacerdotibus, demandata est cura, ut videant, qui et quando sacrum faciant et omnia praeposito huic negotio, qui rationalis vocatur, deferunt, qui ipsas missas in suo libro conscribit et singulis sabbatis rationes has recognoscit, decantatur matutinum media nocte; in canonicarum horarum resitatione et in sacrificio altaris licet, in multis servatur ordo et modus praescriptus in novo missali et Breviario Romanis, non tamen servatur in omnibus, eorum autem, quae in ceremoniale episcoporum ordinata sunt aliqua fiunt plurima autem minime observantur, ob quam causam etiam Missalis Romani regulae in aliquibus non servantur, et quia dicta ecclesia non habet rituale seu ceremonia- (fol. 47 r.) le proprium nec aliquam certam regulam ad divina officia celebranda et alios actus ecclesiasticos exercendos, contendit archiepiscopus servandum esse dictum ceremoniale romanum, quod canonici contradicunt et causa controvertitur Romae.

Capitulum sedis Valentiae administrat redditus quosdam dictos eleemosinae de Enconsa, qui redditus sexmille aureos conficiunt, quorum bona pars legata fuit a variis defunctis ad eleemosinas largiendas et alia pia opera exercenda, ex quibus civitas magnam percipit utilitatem. In sacello Sancti Petri, constructo in ipsa metropolitana ecclesia, instituta est vicaria perpetua, cuius vicarius perpetuus curam animarum regit, sacellumque hoc paroecia est divi Petri, quae tercenta et triginta domicilia numerat, ex quorum incolis duo mille ad sacram sinaxim admittuntur, in ipsorum sacello, paroecis suis sacramenta omnia administrat praeter noctu, quoniam metropolitanae ecclesiae fores ullo modo aperiuntur ob maiorem securitatem, nisi media nocte ut, qui matutinum cantaturi sunt, ingrediantur. Nam in illius sacristia maximae sunt divitiae et in ea urbis huius thesaurus reconditus et custoditus est, et in necessitatis casibus et nocturnis horis et viciniore paroecia paenitentiae, eucharistiae et unctionis extremae sacramenta vicarius administrare tenetur. Nullos habet vicaria fructus nisi scuta nonaginta, quae annis singulis archiepiscopus et capitulum ei pro salario pendunt et cum pede altaris, ut aiunt, centum et quinquaginta aureorum et amplius summam complent praeter quotidianas distributiones, quas vicarius ratione cuiusdam simplicis beneficii in eadem sede instituti, ipsi vicariae annexi percipit.

Est in huius paroeciae ambitu insignis confraternitas divi Jacobi, sacellum habens proprium instituta a rege Jacobo, maximo confratrum numero regularum et constitutionum, privilegiorumque, quae ab ordinario visitata sunt. Coniunguntur hic matrimonio orphanae aliquae (fol. 47 v.), administranturque alia pia opera a defunctis legata. Est etiam confraternitas alia dicta Nostra Seniora de los Desamparados in veteri sacello dicti templi maximi plusquam mille aureorum redditus habens, constitutiones item et privilegia, quae omnia ab ordinario visitantur, confratres matrimonio iungunt orphanas,

aliaque exercent pietatis opera et precipue insistunt in sepeliendis deffunctis pauperibus et deserto coro inventis, propriis expensis.²

Est etiam alia confraternitas, quae vocatur Deiparae Templi maximi, vetusta et per nobilis, quae habet hospitium et sacram eadem sitam intra paroeciam divi Thomae, ubi recipiuntur et humane tractantur, pauperes sacerdotes infirmi. Clericorum confratrum nec non laicorum grandi est aucta numero, constitutiones, quae habet quae ab ordinario visitantur. In infirmorum sacerdotum cura et orphanarum puellarum subventionem aliorumque confratrum pauperum alia opera pia ibi instituta exercent illius sodales.³

*Divi Martini Paroecia*⁴

Ecclesia divi Martini una est et paroeciis Valentinae civitatis, quae continet duos mille viginti novem domos, intra et extra muros civitatis, et octo mille personas, quae ad sacram communionem suscipiendam tenentur. Cura et administratio sacramentorum rectori unico perpetuo demandata est, quem duo vicarii temporales adjuvantur, sexcentos reddit annuorum reddituum aureos rectoratus. Sunt in dicta ecclesia quinquaginta septem beneficia simplicia instituta, resident comuniter triginta octo beneficiati, in choro horas canonicas diurnas ac prima scilicet ad complectorium canentes et in omnibus his distributiones percipientes. Fabricam, ornamenta et alia ecclesiae onera quatuor et laicis a paroecia electi operariis vocati sustentant, qui singulis annis his in rebus ducen- (fol. 48 r.) tos aureos ex propriis solent insumere. In hac ecclesia erecta est confraternitas Corporis Christi, vulgo dicta de la Minerva, suas habens constitutiones et visitantur ab ordinario.⁵

² L. Ballester, *Apuntes históricos relativos a la Santa Imagen, Cofradías y Capilla de Nuestra Señora de los Desamparados... y vida del Venerable fundador* (Valencia, Viuda de Ayoldi, 1877); *El Emo. Sr. Cardenal Arzobispo de Valencia y la Antigua y Real Cofradía de Nuestra Señora de los Santos Inocentes Mártires y Desamparados* (Valencia, Manuel Alufre, 1886); *Constituciones de la Real Cofradía de Ntra. Sra. de los Inocentes mártires y desamparados de Valencia* (Valencia, 1905); F. Almarche Vázquez, *Nuestra Señora de los Desamparados, Patrona de Valencia; su cofradía, capilla y culto* (Valencia, José Doménech, 1909); J. Rodrigo Pertegás, *Historia de la antigua y Real Cofradía de Nuestra Señora de los Inocentes Mártires y Desamparados de la venerada Imagen y de su capilla* (Valencia, Hijo de F. Vives Mora, 1922-23); E. M.ª Aparicio Olmos, *Ntra. Sra. de los Desamparados, patrona de la región valenciana* (Valencia, 1962).

³ *Certificado... de la fundación, progresos y preeminencias de la Real Cofradía de Ntra. Sra. de la Seo, Hospital de pobres sacerdotes de Valencia...* (Valencia, 1732); *Constituciones de la real cofradía de la Santísima Virgen María de la Seo de Valencia comúnmente llamada del Milagro, hospital de sacerdotes enfermos de la ciudad de Valencia* (Valencia, 1757).

⁴ J. Sanchis Sivera, "La iglesia parroquial de San Martín de Valencia": *Lo Rat Penat* 1 (1911), 3-7, 97 108, 193 200, 241 247, 417 426.

⁵ *Libro de las indulgencias, gracias y perdones que ganaron los cofrades de la cofradía del Smo. Sacramento... en la iglesia de San Martín* (Valencia, 1914).

*Generale Xenodochium*⁶

Intra hanc parociam fundatum est Generale Xenodochium, insignis sane domus, in qua omnes infirmi ad eam accedentes recipiuntur et maxima cum charitate tractantur. Est huiusmodi hospitale sub cura Catholici Regis, resident octo sacerdotes et vicarius, unus in ecclesia, quae ibi fundata et constructa est, qui infirmis administrant sacramenta et in ipsa ecclesiae duodecim beneficia instituta sunt. Unius clavarii et quatuor administratorum decemque consiliariorum labore atque industria administrantur omnia ad huiusmodi hospitale pertinentia. Fundata est in eo sodalitas quae dicitur Agoniae.⁷

Intra huius parociae ambitum plures sunt diversorum ordinum conventus et monasteria. Est enim conventus sancti Francisci observantiae, centum et viginti fratres habens, in quo sunt confraternitates cinguli sancti Francisci, Conceptionis beatae Virginis genuentium, sub patrocinio sancti Caroli Borromei, qui feria quinta ebdomadae maioris magno apparatu et se flagellantium numero processionaliter per civitatem discurrunt et haec confraternitas visitatur ab ordinario.⁸

Aliud sancti Augustini, sexaginta sex fratrum, et in eo confraternitas corrigiae divi Augustini.⁹

---

⁶ L. Martínez de la Vega, *Documentos de la virtud de la hospitalidad y fundación, patronato y estado del Hospital General de Valencia año 1652* (Valencia, Bernardo Nogués, 1652); V. Sans Cutanda, *A la ciudad de Valencia, propone el mísero y descaecido estado de la casa y hospital general de ella, para que por tan poderoso medio se procure el reparo* (Valencia, Bernardo Nogués, 1652); *Sumari de les obligacions de tots los oficials y comensals del Hospital General de Valencia* (Valencia, 1695); *Constituciones y nuevas ordenanzas del Real Hospital General de Valencia formalizadas por D. Pedro Josef Mayoral* (Valencia, 1785); M. Calvo y Pelarda, *El Hospital General de esta ciudad y la ley de Beneficencia* (Valencia, El Valenciano, imp., 1865); J. Zapater Ugeda, *Biografía y elogio de Fr. Juan Gilabert Jofré, fundador del Hospital General de Valencia* (Valencia, Imp. Ramón Ortega, 1883); J. Rodrigo Pertegás, *Hospitales de Valencia en el siglo XV. Su administración, régimen interior y condiciones higiénicas* (Madrid, 1927); *Hospital Real y General de Valencia. Pasado, presente y futuro de su obra benéfico-social* (Valencia, 1948); F. Casal Novoa, "Noticia de los fondos documentales existentes en el Archivo del Hospital General de la ciudad de Valencia": *I Congreso de Historia del País Valenciano I* (1974), 411-428.

⁷ *Nuevos reglamentos de la cofradía y hermandad del Santísimo Cristo de la Agonia del Hospital General de la ciudad de Valencia* (Ruzafa, 1854).

⁸ V. Martínez Colomer, *Historia de la provincia de Valencia de la regular observancia de San Francisco* (Valencia, 1803); El andarrín, "El convento de San Francisco": *Valencia Cristiana* 1, n.º 32 (1891), 250-252; V. Boix, "El antiguo convento de San Francisco": *Almanaque "Las Provincias"*, 1927, 303-304.

⁹ M.ª de la C. Moliner, *El convento de los agustinos de Valencia* (Valencia, 1971); M. Belda, *Memoria histórica de la prodigiosa imagen de Nuestra Señora de Gracia, venerada en la iglesia del ex convento de San Agustín* (Valencia, José Ortega, 1914); V. Andrés Graña, *Monografía histórico-artística de la iglesia y parroquia de San Agustín de Valencia* (Valencia, 1939).

Collegium divi Pauli, Societati Jesu, et in eo quadraginta quinque religiosi.¹⁰

Monasterium monialium divae Theclae, ordinis Sancti Augustini, ordinario subiectum, sexaginta sex monialium, in cuius ecclesia fundatum est beneficium quoddam simplex ab eodem ordinario visitandum.¹¹

(fol. 48 v.). Est et monasterium Incarnationis octuaginta trium monialium ordinis carmelitarum.¹²

Et aliud divi Gregorii ubi triginta quatuor discalciatae moniales cum habitu et sub appellatione monialium ordinis sancti Augustini degunt, licet iuxta constitutiones monialium carmelitarum discalciatarum vivunt. Huic monasterio adhaeret domus, cui inditium est nomen Approbationis in qua mulieres, quae libidinose suam impenderunt vitam ipsis implorantibus et cum earum aetas quadragesimum annum non superet charitative recipiuntur et humane tractantur et quadraginta fere semper convivunt ac in matrimonio prope omnes collocantur ordinarius et ex valentino senatu duo primi conscripti patres et civis alter, vulgo dictus clavario, electus ex civibus decem, qui ad huic ministerio inserviendum vicissim annis singulis sunt deputati monasterium et receptaculum regunt atque gubernant. Verum si in memoratum monialium monasterium aliqua ex mulieribus domus approbationis ingredi desiderat atque in eo recipi postulat, illius virtutem morum integritatem aliaque ad id necessaria ordinarius acurate perpendit et si in ea, quae necessaria sunt concurrere invenit eius desiderium complet. Tandem alimenta et reliqua necessaria monialibus et mulieribus receptaculo degentibus valentinus senatus affluenter largitur.¹³ Est et domus ordinis fratrum praedicatorum sub invocatione Virginis, vulgo del Pilar, in qua conventus construi debet, ex bonis testamento

¹⁰ S. Carreres Zacarés, "El colegio de San Pablo, de la Compañía de Jesús": *Almanaque "Las Provincias"*, 1950, 205-208; A. Borrás i Feliu, "Bases económicas del Collegi de Sant Pau de València durante el segle xvi": *VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón*, III, vol. I (Valencia, 1973), 35-70; C. Dalmases, "El primer jesuita valenciano, padre Juan Jerónimo Doménech, fundador del colegio de San Pablo de Valencia": *VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón*, III, vol. II (Valencia, 1973), 71-86.

¹¹ A. J. Andreu de San Josef, *Historia milagrosa del rescate que se hizo en Argel del Santo Crucifijo que está en el monasterio de las monjas de Santa Tecla de Valencia, y de otros santos crucifijos milagrosos de dicha ciudad* (Valencia, 1625); P. Esclapés, *Historia del cautiverio i dichoso rescate de la milagrosa imagen de Christo Crucificado que se venera en el convento de religiosas de S. Josef i Santa Tecla del orden de San Agustín de la ciudad de Valencia* (Valencia, Antonio Bordázar, 1740); J. Gascó Oliag, "El Santísimo Cristo del Rescate y los Medina": *Anales del Centro de Cultura Valenciana* XI (1950), 305-331.

¹² *Reglamento para la esclavitud del Santísimo Sacramento. Monasterio de la Encarnación de Valencia* (Valencia, 1873); V. Pascual, "Memorias del convento de la Encarnación, de Valencia". *Anales del Centro de Cultura Valenciana*, VIII (1947), 31-45.

¹³ J. M.ª Bayarri, *A flor de filosofía, historia de les "Arrepentides"* (Valencia, s.l., 1930); J. M.ª Bayarri Hurtado, *Les arrepentides de San Gregori y son convent* (Valencia, s.a.).

relictis ac quodam mercatore hac conditione, ut singulis diebus duos fratres ad Hospitale Generale se conferentes certis horis (fol. 49 r.) infirmos consoletur et animam agentes adiuvet.¹⁴

Sunt etiam alii conventus extra muros civitatis et intra huius parociae limites, nimirum fratrum observantiae sancti Francisci, qui vocatur Jesus, in quo nonaginta fratres cohabitant, est et monasterium sancti Vincentii martyris, in quo ex familia divi Bernardi duodecim degunt monachi, in cuius ecclesiae septem sunt simplicia beneficia fundata per ordinarium visitanda.¹⁵ Et monasterium, cui nomen Hierusalem, in quo quadraginta sex moniales discalciatae ordinis divi Francisci vitam agunt.¹⁶ Prope et extra menia huius urbis domum cum sacello fratres ordinis divi Hieronymi villae Gandiae habent ad quam fratres iidem ad hanc urbem venientes se recipiunt.

Sunt etiam intra huius parociae ambitum sodalitates nimirum Sanguinis Christi, cuius sodales in magno numero sunt et feria quinta maioris ebdomadae celebrem sese diverberantium processionem faciunt; omnia quae ad ipsam sodalitatem pertinent, visitantur ad ordinario. Sodalitates panificorum propriam habens domum cum sacello et in ea statutis temporibus ad proprias officii causas pertractandas conveniunt sodales. Habent suas constitutiones et ab ordinario visitantur. Sodalitates Deiparae de Betlehem,¹⁷ fratrum lignorum, laniorum, corariorum, serici textorum, aurificum, Aetiopum, sub invocatione Spiritus Sancti, unaqueque suum habet sacellum et constitutiones et omnes ab ordinario visitantur.

Alia sodalitas ac domus in qua pueri a parentibus destituti aluntur et proteguntur, erecta a divo Vincentino Ferrario, huius Valentinae civitatis filio ac patrono, aluntur in hac domo ex eleemosinis fere semper quadraginta ex his pueris, quos presbiter quidem et aliis ministri gubernant.¹⁸ Est sub cura Regis Catholici, ingens est sodalium numerus qui, ut melius conserventur, multis gaudent privilegiis ac proprias habent constitutiones.

¹⁴ F. Almela y Vives, *Una biblioteca conventual en el siglo XVIII. La del Pilar, en la ciudad de Valencia* (Madrid, 1947).

¹⁵ J. E. Serrano Morales, "El priorato de San Vicente": *Revista de Valencia* II (1881-1882), 41-43; M.ª D. Mateu Ibars, "San Vicente de la Roqueta y los Reyes de Aragón (siglos xm-xiv). Contribución a un estudio documental": *VII Congreso de Historia de la Corona de Aragón* (Barcelona, 1962), Comunicaciones, 69-75; M.ª D. Mateu Ibars, "El mayoral de Quart, del priorato de San Vicente de Valencia, en el siglo xiv": *VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón*, II, vol. II (Valencia, 1970), 263-268; "El convento de San Vicente de la Roqueta": *Almanaque "Las Provincias"*, 1881, 186-188; A. Monzó Nogués, "San Vicente de la Roqueta": *Anales del Centro de Cultura Valenciana*, VIII (1947), 118-129.

¹⁶ F. Almela y Vives, *El monasterio de Jerusalem. Un convento de franciscanos en Valencia* (Valencia, 1941).

¹⁷ V. Ferrán Salvador, "Conventos valencianos. El monasterio de Belén": *Almanaque "Las Provincias"*, 1942, 123-128.

¹⁸ *Libre de Constitucions de la casa y espital dels orfens de Sanct Vicent Ferrer de la ciutat de Valencia* (Valencia, Vicent Cabrera, 1706).

*Paroecia divi Andreae*¹⁹

(fol. 49 v.). Divi Andreae ecclesia paroecia est Valentinae urbis, quae octingenta domicilia complectitur ac ter mille tercentas et quinquaginta communicantes personas, illius cura ab uno tantum rectore administratur (quae ducentorum et quadraginta annuorum aureorum valoris est) adiuncto sibi in adiutorium socio vicario temporali. Sunt in hac ecclesia triginta duo instituta beneficia; ibidem iugiter insunt decem et novem beneficiati in choro ad omnes horas canentes. Fabricam et sumptus dictae ecclesiae parrochi ex quo ipsa ecclesia nullos habet census sustentatur.

*Franciscus Hieronymus Simon, praesbyter.*²⁰

In hac parrochiali ecclesia sepultus est praesbyter quidam, dictus Franciscus Hieronymus Simon, qui obiit in hac Valentina urbe, vigesima quinta aprilis, anni millesimi sexcentessimi duodecimi, quum cum ad sepeliendum ad ecclesiam deferretur nonnulli ceperunt sanctum appellare. Qua voce et fama factus est ingens hominum concursus ad visendum et venerandum illius corpus, tuncque ac deinceps in honorem et devotionem huius praesbyteri patrata sunt multa, varia ac singularia, non solum in hac urbe valentina sed per totam eius dioecesim. Verum cum archiepiscopus animadvertisset multos in ea veneratione admitti excessus contra quam sacris ecclesiae sanctionibus statutum esset, operam omnem et diligentiam adhibuit, excessus illi tollerentur et caveretur in posterum ne novi alii adderentur. Sed cum eo tempore magna in his esset rerum confusio et perturbatio omnis, archiepiscopi cura successu caruit, cernens igitur is conatus suos parum aut nichil (*sic*) profecisse immo in peius cuncta ruere cumquisque indistincte, quod sibi in mentem venisset summa cum libertate designaret, augescentibus quotidie novis incommodis et abusibus Sanctitatem Vestram de his omnibus ut pareat plenissima relatione sensuit consulendam, simulque quid ipse de his (fol. 50 r.) sentiret ac iudicaret explicavit, humiliter supplicans, ut ipsam in his difficultatibus digne rectur instruere, docere, dirigere et quid faciendum esset statuere, atque si

¹⁹ *Alegación por el clero de San Andrés de Valencia en el pleito con Jacinto Ferrando sobre pretender el de San Andrés pertenecerle el lugar de Palau (Valencia, 1779)*; R. Andreu González, "Templos valencianos. La parroquia de San Andrés": *Valencia Atracción*, VII, n.º 88 (1933), 180-182.

²⁰ R. Aznar Notario, *Descripción de las fiestas y offrendas hechas al angelico presbytero Francisco Geronymo Simon, donde se recopilan sus grandezas y las excellencias de Valencia. por sus innumerables santos y personas que dexaron gran nombre de santidad* (Valencia, 1612); G. Gil Polo, *Veneración que en Valencia se hace al padre mossen Francisco Gerónimo Simó* (Segorbe, 1613); Salcedo de Loaysa, *Breve y sumaria relación de la vida, muerte y milagros del venerable presbitero moss. Francisco Gerónimo Simón, valenciano* (Segorbe, 1614); R. Robres Lluch, "En torno a Miguel de Molinos y los orígenes de su doctrina. Aspectos de la piedad barroca en Valencia (1578-1691): *Anthologica Annua* 18 (1971), 353-465.

remedio opus esset opportune illud adhibere quo et divino potissimum obsequio, et legitimo sanctorum honori et paci ac tranquillitati huius Valentinae rei publicae in omnibus consultum esset. Vestra autem Beatitudo eximia sua et singulari prudentia totam hanc causam commisit illustrissimo cardinali archiepiscopo Toletano in regnis Hispaniarum Generali Inquisitori, ut in his quid factu opus esset, ipse serio videret et quamvis Valentinus archiepiscopus pro comperto habeat ea omnia, quae ipse in veneratione et cultu predicti praesbyteri non probabat, reiecta et improbata quoque ab eodem inquisitore generali fuisse, eundemque inquisitorem egisse de emendatione et correctione predictorum abusuum et excessuum, cum scitu et voluntate catholicae maiestatis; iamque ac multo tempore in hac civitate et populo nulla obiciatur difficultas, immo apta quaedam et conveniens dispositio offerretur pro insita nimirum gentis pietate et religione ad suscipiendum et amplectendum quidquid eis a superioribus in hoc negotio fuerit propositum et imperatum, nichilominus tamen ea, quae dicebantur iam esse decreta, hactenus executioni mandata non fuerunt, vel propter emergentia alia negotia, quae praedictum illustrissimum cardinalem ad ea primo expedienda evocarunt, vel quod idem illustrissimus cardinalis variis interim mortis et egestudinibus impeditus fuerit. Inter haec illud etiam accidit, quod idem archiepiscopus Valentinus, certe intellexit in dicta parochiali Sancti Andreae ecclesia, peculiari quadam et insigni fabrica eminentiorem et conspicuum locum parari et adornari, ut in eum transferretur et elevaretur corpus praefati praesbyteri Simonis sine ullo scitu et voluntate archiepiscopi. Qui cum rescivisset totum id curari et perlici interventus et auctoritate ministrorum secularis jurisdictionis et ut (fol. 50 v.) ipsi eidem archiepiscopo dixerunt, sine ulla ecclesiastica facultate, industria et dexteritate, quia pro tempore et occasione in huiusmodi rebus ubi potuit, sedulo curavit id incommodum amovere cum plano vidisset haec omnia maximo libertatis et immunitatis ecclesiasticae praepudicio fieri, cumque id eo tempore contingerit, quo diversis litteris a maiestate catholica ad suos ministros, *personas publicas* scriptis constat totam hanc causam iam decisam *et determinatam* esse, et quae *statuta* et decreta erant regiae voluntatis esse, ut executioni omnino mandaretur, et ex alia parte viderent admissos excessus et *abusus* minime *tolli*, aut emendari immo plures eorum perseverare in dicta urbe Valentina, elevatuque nemquae praedictam corporis eiusdem praesbyteri praeparari simulque a Sanctitate Vestra peculiari indulgentiarum breve ad septenium emanasse. *Datum Tusculi, sub anulo piscatoris, die quinta septembris, millesimi sexcentissimi decimi quinti. Pontificatus Beatitudinis Vestrae anno undecimo, quo Sanctitas Vestra pro primo et ultimo anno plenariam indulgentiam concedit, pro aliis vero quinque annis intermedii, septem annos et totidem quadragenas de iniunctis, seu alias quomodolibet debitis paenitentis in forma ecclesiae consueta relaxat, visitantibus in die festo Sancti Marci Evangelistae, praedictam ecclesiam parochialem Sancti Andreae et in ea sitam capellam Domini Nostri Jesu Christi portantis crucem ad calvarium nuncupatam. Cum tamen revera praedicta capella in ecclesia Sancti Andreae sita, pro qua impetratae sunt praedictae indulgentiae, nullo pacto sit aut nuncupetur capella Domini Nostri Jesu Christi portantis crucem ad*

calvarium, sed ad omnibus apertet *vocetur et comuniter appellatur capella patris Simonis*, quod ab initio suae foundationis deputata fuisset, ut in sepulchrum esset corpus praedicti praesbyteri Francisci Hieronimy Simoni, (fol. 51 r.) ad quam solenni et processionali ritu translatum fuit ex alia, in qua statim post mortem repositum fuerat, et ipsa altaris tabula seu pictura nichil aliud contineat aut representet, nisi revelationem seu visionem quandam qua aiunt eidem praesbytero Simoni aparuisse Christum Dominum, crucem ad calvarium portantem et praeterea dies festus sancti Marci, pro quo impetratae sunt praefatae indulgentiae, sit ipsemet dies in quo praedictus praesbyter migravit et vita, hoc est anniversarius dies obitus illius, in cuius honorem festum solemnissime celebratur. Ex his omnibus atque aliis persuasio quaedam generalis totum archiepiscopatum peruasit, nimirum quod in iudicio contradictorio decretum iam et *deklaratum* fuisset, *immo et mandatum* ut omnia quem ad modum hactenus facta fuerant in cultu et veneratione praedicti praesbyteri *retinerentur* et conservarentur atque *continuarentur*, et quod libere et licite posset huic praesbytero adoratio et cultus, qui ei ad banc usque diem delatus fuerat impendi, qui est ipsissimus cultus, qui *sanctis canonizatis exhibetur*. Unde *factum est ut altaria capellae seu sacella, tam in ecclesiis, quam in publicis vicis et plateis, in honorem huius praesbyteri erecta, stent aduch (sic) et maneant in eadem prorsus forma et modo quo primum constructa et fabricata fuerunt, in quibus etiam num hodie missae publice celebrantur et in quibusdam illorum magna cum irreverentia Sacrosancti Misterii, cum homines ex equis, et multis quibus insident, et mulieres ex curribus missis intersint, et illas inde audiant in mediis vicis et plateis, ut alias indecentias omittam, quae facile intelligi possunt. Praeterea depictae imagines eiusdem praesbyteri, etiam illae, quae exprimunt divinas quasdam revelationes, quas idem praesbyter habuisse dicitur, prostant aduch (sic) publice in plateis et vicis afixae parietibus, eodem prorsus modo et honore (fol. 51 v.) quo imagines sanctorum canonizatorum proponuntur, easque circum ornant et illustrant sacris quibusdam apparatus et variis occasionibus erigunt ante illas altaria, lampadesque coram eisdem frequenter accensas suspensas habent. Festa item solemnissima celebratur, non solum in die obitus praedicti praesbyteri, sed etiam in die eiusdem baptismi. Peculiare quoque aliud festum in honorem eiusdem praesbyteri celebratur, quod festum sanguinis appellatur nempe in memoriam cuiusdam divinae revelationis seu visionis quam ferunt praefatum praesbyterum habuisse. In ecclesia cuiusdam oppidi huius Valentinae dioecesis celebratum est festum quoddam, cum solemnissimis octavis in memoriam et honorem eius diei, quo primum caepere populo praedicari miracula et revelationes praedicti praesbyteri. Cum sit exploratissimum pleraque eorum, quae tunc sunt populo publice praedicata, non ita revera contigisse ut divulgabantur imo manifestissime deprehensum fuerit, falsa et conficta omnino fuisse. Et quamvis variis rationibus cum primo data sit opera, ut Christi fideles eius oppidi rite de his veritatem edocti, ab eo celebrando festo abstinere in quo tantopere excederent ipsique haud levem significationem praebuerint se recte rem intelligere, nichilominus tamen nulla est certa spes, ut ab eo celebrando prorsus desistant.*

Hic rerum status, in quoquo ad venerationem huius praesbyteri attinet, tota Valentina dioecesis constituta est eius generale visitatione ab archiepiscopo faciendam pene imposibilem reddere videtur, siquidem excessus et abusus qui in cultu religioso huius praesbyteri hactenus perseverant, non solum in urbe ipsa Valentia, sed generaliter in toto archiepiscopatu vigent, ut plane vix, si (fol. 52 r.) reperire ecclesiam aut oppidum in tota dioecesi ubi non reperiantur eiusmodi excessus et cum ex una parte persuasum cunctis fere sit in hac tota causa cuncta iam esse decreta atque decissa, inno approbata omnia, quae in venerationem et honorem eiusdem praesbyteri fiunt, si archiepiscopus visitationem instituat et tot excessus et abusus tollere seu corrigere conetur, poterit maxima cum ratione timere ne commotiones scandala et gravia damna in populis exoriantur, cum sit haud leve periculum ne populi se archiepiscopo opponant, eique obsistant tamquam tentanti ea ex ecclesia convellere, quae Sanctitas Vestra et Generalis Hispaniarum Inquisitio approbarunt, et enim pro certo habent et si hoc incommodum in uno aliquo oppido contingat, proculdubio timendum erit ne similiter in aliis eveniat; si quidem ex praecedenti casu et exemplo omnes parati et intenti adversum archiepiscopum insurgent et certiori inde sequerentur motuum et turbationum discrimina, aut certe eo sententiam suam praecipitabunt ut suum archiepiscopum aut non recipiant aut eiiciant. Ex alia vero parte si archiepiscopus in visitatione sua praeterierit aut disimulaverit praedictae venerationis excessus et abusus manebunt, proculdubio omnes in sua opinione constantiores nimirum omnia quae hactenus facta sunt et fiunt in cultu et veneratione praefati praesbyteri recte, rite, licite et sancte fieri, unde difficilius et impossibilius eorum redderetur remedium, quod in eo potissimum situm esse videtur, si omnes aperte palamque errorem illum deponant et abiiciant, quo existiment Sanctitatem Vestram et Generalem Hispaniarum Inquisitionem approbasse cuncta quae fiunt in honorem et cultum praedicti praesbyteri Simonis. Et quamvis res ita se habeat, ut haec falsa opinio animos fere omnium huius dioecesis imbuerit, qua nimirum credunt ac Beatitudine Vestra et Generali Hispaniarum Inquisitione approbari omnia quae in vene- (fol. 52 v.) ratione praefati praesbyteri comuniter fiunt, non tamen adeo protervae et obstinate suae inerescunt persuasioni, quin ex animi pietate et observantia erga ecclesiam qua haec natio pollet, facile doctrinam et mandata superiorum admittant et exoseulentur praeter quam sui archiepiscopi in hac causa quam non nichil suspectum habent. Animorum haec apta conveniensque dispositio, eo inter alia haud levi argumento, deprehenditur quod cum caeptum sit inter multos divulgari archiepiscopum a visitatione suae dioecesis abstinere, ob eam causam ne scilicet in hos praedictos excessus et abusus, qui in veneratione praedicti praesbyteri introducti sunt necessario, incurrere et offendere cogatur, non desunt plures qui meliori iudicio affirmant non esse omnia quae in cultum et honorem praefati praesbyteri fiunt, tam licita et sancta, ut plerique alii existimant quando quidem archiepiscopo non probantur, adduntque non esse veri simile ut si summus pontifex et Generalis Hispaniarum Inquisitio ea omnia probassent unus et solus archiepiscopus non probaret. Unde etiam sit ut multi ac multis ex praedictis excessibus se abstant. Itaque

Beatissime Pater, totus hic archiepiscopatus vester Valentinus, hactenus sine ulla visitatione manet, nichilominus archiepiscopus ipse et metropoli Valentia meliori modo quo potest curat et providet quaecumque cum ad comune archiepiscopatus bonum, tum ad particularem singularum ecclesiarum et parochiarum utilitatem et necessitatem iudicat magis expedire.

Intra huius parociae ambitum situm est monasterium monialium sub auxilio divae Catherinae de Sena praedicatorum ordinis, quod a centum at (fol. 53 r.) decem monialibus incolitur.²¹

Est et scola sacellum, habens proprium sub patrocinio Deiparae Sapientiae omniaque scientiarum ac lignorum genera ac peritissimis viris curiose explanantur, multorumque diversorum regnorum audentium concursus ad eam fit. Duo beneficia quae in memorato sacello instituta sunt per ordinarium invisuntur.²²

Est etiam sodalium in quo pauperes scolastici infirmi benigne recipiuntur et medentur, sanitateque recuperata his et aliis indigentibus eleemosinas continuo largitur.

Sacellum quoddam etiam existit cui nomen inditum est comune piscatorum suas habent constitutiones et ab ordinario visitantur. Ab archiepiscopo valentino don fratre Thoma a Villanueva, sanctae et recolendae memoriae, collegium pro pauperibus erectum est cum sacello ibique cum rectore collegae octo convivunt; archiepiscopus et iurati civitatis sunt protectores et patрони illius.²³

Constructum est collegium aliud dictum de la Monforta, in coque sex collegae cum rectore degunt.²⁴

²¹ F. Chueca Goitia, "Convento de Santa Catalina de Sena (Valencia)": *Boletín de la Real Academia de la Historia* CLXVII (1970), 145.

²² F. Ortí y Figuerola, *Memorias históricas de la fundación y progresos de la insigne Universidad de Valencia* (Madrid, M. Marín, 1730); M. Velasco y Santos, *Reseña histórica de la Universidad de Valencia* (Valencia, José Doménech, 1868); F. de P. Vilanova y Pizcueta, *Historia de la Universidad Literaria de Valencia* (Valencia, Tip. Doménech, 1903); A. de la Torre y del Cerro, *Precedentes de la Universidad de Valencia* (Valencia, 1926).

²³ *Constitutiones Collegii Majoris B.V. Mariae de Templo, conditi per patrem nostrum S. Thomam de Villanueva, Archiepiscopum Valentinum* (Valentiac. 1844); "Reglamento supletorio para el Colegio Mayor de la Presentación": *Boletín Oficial del Arzobispado de Valencia* II, n.º 17 (1909), 373-379; "Constitutiones Collegii Beatae Virginis Mariae de Templo a Sancto Thoma de Villanova ordinatae et a Rvdo. Domino Joseph Maria Garcia Lahiguera, Archiepiscopo Valentino, refectae ad mentem Concilii Vaticani II et praeceptis canonicis aptae" de 31 de mayo 1973: *Boletín Oficial del Arzobispado de Valencia*, III, n.º 14 (1973), 593-626; E. de Rivera y de Palma, *Sermón que el día 21 de noviembre del presente año predicó... en la solemne función religiosa, que con arreglo a Constitutiones consagró el referido Colegio a María Santísima en su presentación al Templo* (Valencia, 1878); R. Ildó Vicente, *El Colegio Mayor de Tomás de Villanueva* (Valencia, 1944); *El Colegio Mayor de la Presentación. Homenaje en el IV Centenario de su fundación* (Valencia, Hemeroscopea ediciones, 1950).

²⁴ *Constitutiones del loable Colegio de la Assunción de la Madre de Dios, dicho de Na Monforta* (Valencia, 1661).

Praeterea ab invictissimo imperatore Carolo Quinto, Hispaniarum rege catholico, collegium alterum in hac paroecia fundatum est, in quo maurorum filii noviter ad fidem conversorum (qui iam et tota Hispania pulsati sunt) nutriebantur ac in rebus fidei et catholicae religionis summa cura instruebantur.

Collegium alterum existit cum sacello divi Georgii, ordinis militiae Beatae Mariae de Montesa, in quo sex religiosi collegae numerantur, ibique est sodalium sub ipsius Sancti Georgii auxilio, et duo beneficia instituta quae ab ordinario visitantur.²⁵

Collegium alterum per illustre in huius paroeciae ambitu, sacellum habens proprium sub Sanctissimi Corporis Christi invocatione a don Ioanne a Ribera, Patriarcha Antiocheno et archiepiscopo Valentino, construc- (fol. 53 v.) tum est, solemnique ritu ac ceremonia capellani quadraginta divina officia in memoratu sacello quotidie concelebrant; suntque duodecim collegae, qui litterarum studio vacant, qui et capellani memorati temporaliaque bona dicti collegiis et omnia quae ad eum pertinent gubernantur et administrantur a sex praesbyteris, collegae maiores nuncupati, et quibus unus, singulis annis ab aliis electio canonica in rectorem eligitur, qui omnibus praest. Habet huiusmodi collegium quindecim millia scuta annua.²⁶

*Paroecia Sanctae Catherinae Martyris*²⁷

Una ex pareciis Valentinae civitatis est ecclesia Sanctae Catherinae Martyris, quae sexcentas et septuaginta duas numerat domos ac personas, quae ad

²⁵ A. Javierre Mur, "El Colegio de San Jorge de la orden de Montesa": *Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos*.

²⁶ *Constituciones del Colegio y Seminario de Corpus Christi, fundado por la buena memoria del Ilustrísimo y Excelentísimo Señor Don Juan de Ribera, Patriarca de Antioquia y Arzobispo de Valencia* (Valencia, Ferrer de Orga, 1896); *Constituciones de la Capilla del Colegio y Seminario de Corpus Christi* (Valencia, Ferrer de Orga, 1896); P. Boronat y Barrachina, *El B. Juan de Ribera y el R. Colegio del Corpus Christi. Estudio histórico* (Valencia, 1904); R. Robres y V. Castell, *Una visita al Real Colegio Seminario de Corpus Christi de Valencia* (Valencia, 1942); P. Barrachina Estevan, "Figura jurídica del Colegio de Corpus Christi de Valencia": *Revista Española de Derecho Canónico* 2 (1947), 446-456; *Ibid.*, "Exención del Colegio-Seminario de Corpus Christi de Valencia": *Ibid.*, 4 (1949), 765-790; *Ibid.*, "Derecho de la visita del Colegio de Corpus Christi": *Ibid.*, 6 (1951), 49-77; R. Robres Liuch, *San Juan de Ribera* (Barcelona, Juan Flors, Ed., 1960); F. Hipola, "La estructura interna de las Constituciones de la Capilla del Corpus Christi (aspectos jurídicos)": *Anales del Seminario de Valencia* I (1961), 125-143; V. Castell Maiques, "El archivo del Real Colegio y Seminario de Corpus Christi (Patriarca) de Valencia: antecedentes, organización moderna y fondos del siglo XVI": *VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón III*, vol. I (Valencia, 1973), 127-138; V. Castell Maiques, "El Archivo del Colegio de Corpus Christi (Patriarca) y la Historia socioeconómica de Valencia": *I Congreso de Historia del País Valenciano* I (Valencia, 1974), 383-398.

²⁷ *Capiulos que deben observarse para el buen régimen de la obrería del Santísimo Sacramento de la Parroquia Iglesia de Santa Catarina... de esta ciudad* (s.l., 1826).

sacram mensam accedunt quatuor mille. Cura ab uno perpetuo rectore administratur, cui in adiutorium datur unus vicarius temporalis. Rectoris redditus in emolumentis certis et inceptis ipsius ecclesiae consistunt, quae ducatorum ducatorum annuorum rem capiunt. Sunt etiam in hac ecclesia sexaginta duo beneficia instituta, beneficiatique residentes triginta tres. Sumptus fabricae laici operarii sustentant quoniam paroecia haec nullos habet redditus. Unicum sodalium est in hac paroecia fabrorum Sanctorum, quod proprium habet sacellum ac constitutiones et ab ordinario visitantur.

*Paroecia Sanctorum Joannis Baptistae et Evangelistae*²⁸

Paroecia Sanctorum Joannis Baptistae et Evangelistae continet duas et quingentas parrochianorum domos, et quindecim mille personas Sanctissimum Sacramentum sumunt. Rectoria ipsius ecclesiae auctoritate apostolica unita et incorporata est clero. Huius ecclesiae cura a duobus vicariis temporalibus ab ordinario electis administratur. Fructus rectoriae, distributionibus horarum canonicarum (fol. 54 r.) applicati sunt, qui unoquoque anno tercentorum ducatorum summam capiunt. Sunt in ipsa ecclesia instituta octuaginta septem beneficia, resident continuo sexaginta beneficiati in choro ad omnes horas psalentes ac prima nempe usque ad complectorium. Fabricam, ornamenta et sumptus dictae ecclesiae sustentant parrochiani ex quo ipsa ecclesia nullos habet census.

Intra ambitum huius paroeciae constructum est monasterium fratrum Beatae Mariae de Mercede, ubi quinquaginta sunt monachi.²⁹

Aliud est etiam monialium monasterium sub auxilio Sanctae Magdalenae ordinis praedictorum, in quo sexaginta moniales vitam agunt,³⁰ suntque instituta quinque beneficia in hac ecclesia ab ordinario visitanda. Tum aliud sanctae Clarae sub invocatione Purissimae Conceptionis Deiparae, in quo octuaginta moniales Deo famulantur. Septem in hac ecclesia beneficia instituta sunt et ab ordinario visitantur.

²⁸ J. Casañ Alegre, *Descripción del sepulcro gótico descubierto en la capilla de San Francisco de Paula en la Iglesia de los Santos Juanes de Valencia* (Valencia, F. Vives Mora, 1892); M. Gil Gaya, *Monografía histórico-descriptiva de la Real Parroquia de los Santos Juanes de Valencia* (Valencia, Tip. de J. Canales, 1909); F. Garín Ortiz de Taranco, *Loa y elegía de Palomino en su decoración de los Santos Juanes de Valencia* (Valencia, 1941).

²⁹ F. Guimerán, *Breve historia de la orden de Ntra. Sra. de la Merced de redención de cautivos cristianos* (Valencia, Juan Navarro, 1591); F. D. Gazulla, "Los religiosos de la Merced en la ciudad de Valencia": *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura* VI (1925), 1-12.

³⁰ V. Beaumont de Navarra, *Compendio histórico del Real Monasterio de Santa María Magdalena, de Religiosas del Gran Patriarca Santo Domingo, de la ciudad de Valencia, ilustrado con las noticias de heroicas virtudes de algunas de sus hijas más insignes* (Valencia, 1725).

Est etiam conventus extra muros huius urbis sub Deiparae Succursi auxilio fratrum ordinis divi Augustini, in quo triginta sex resident monachi.³¹

Erectum est aliud coenobium extra muros sub invocatione divi Sebastiani, ordinis Sancti Francisci de Paula, in quo quinquaginta commorantur.

Extat quoque aliud extra muros sub divi Pbilippi tutamine ordinis carmelitarum discalciatorum, ubi triginta resident monachi.

Est et aliud monasterium ordinis servorum Beatae Mariac, cui inditum est nomen Pes Crucis, in eoque moniales quadraginta convivunt sub obedientia ordinarii ex speciali comissione Sanctissimi Domini Nostri.

Inest tandem xenodochium quoddam pro peregrinis, hospitale dictum de Benaguerras, fundata est in co sodalitas textorum, cum domo, sacello (fol. 54 v.) et ordinationibus ibique sodales ad decernendum atque tractandum, quae ad sui officii bonum pertinent conveniunt. Est etiam fundatum beneficium quoddam simplex et omnia ab ordinario visitantur, et beneficiatus eiusdem residentiam facit in parochiali ecclesia Sancti Ioannis de Mercato, ubi emolumentis et distributionibus quotidianis fruitur.

*Paroecia divi Thomae*³²

Divi Thomae Apostoli ecclesia paroecia huius urbis est, quae domicilia quadringenta et novem complectitur et numerum duarum millium personarum Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum summentium. Cura ab uno rectore regitur, cuius fructus ducentis aureis annis singulis stimantur. In hac ecclesia sunt viginti duo beneficia et continuo in eodem resident quindecim beneficiati; fabricam ipsius ecclesiae et ornamenta opcrails seculares electi ac paroecia sustentant.

In ambitu buius paroeciae situm est aliud templum et hospitale dictum Sancti Ioannis Hcrosolimitani comendatorum, in quo religiosi quinque, habitum et crucem gestantes, cominorantur; sunt ibi instituta triginta sex beneficia a clericis secularibus obtenta, ex quibus sex tantum resident et divina celebrant officia et ab ordinario Sacramentum Eucharistiae; sacristia ac huius ecclesiae redditus visitantur. Est ibi sodalitas de poenis Jesu Cbristi Domini Nostri.³³

Intra limites etiam huius paroeciae situm est monialium monasterium divi Christophori nomine sub regula divi Augustini, in quo quadraginta quinque comunitur degunt. Est hoc monasterium subiectum inmediate ordinario ac

³¹ V. Pla y Cabrera, *Noticia histórica de la imagen de Nra. Sra. del Socorro de Valencia, fundación e incendio de su convento por los sacrilegos franceses, admirables prodigios de Santo Tomás de Villanueva, conservando ilesas del fuego todas sus imágenes y sagradas reliquias y solemne traslación de las referiaas a su capilla* (Valencia, 1808).

³² J. Sanchis Sivera, *La Iglesia parroquial de Santo Tomás de Valencia. Monografía histórico-descriptiva* (Valencia, Hijos de F. Vives Mora, 1913).

³³ F. Llorca, *San Juan del Hospital de Valencia. Una fundación del siglo XIII* (Valencia, 1930).

unicum beneficium, quod ibi (fol. 55 r.) institutum est, ab eodem ordinario visitatur.³⁴

Aliud cenobium extra muros constructum est, cuius nomen sanctus Ioannes Baptista, in quo quinquaginta quinque monachi ordinis Sancti Francisci discalciati commorantur.

*Paroecia divi Stephani Prothomartyris*³⁵

Parrochialis ecclesia Sancti Stephani Prothomartyris nongentas et decem numerat domos et quatuor mille quingentos et duos homines qui ad sacram mensam accedunt. Unus est in ea rector perpetuus cum iuvamine unius temporalis vicariis. Rector eiusdem parrochialis tercenta scuta singulis annis percipit. In hac ecclesia sunt beneficia triginta novem, resident ibidem viginti sex beneficiati, iugiter in choro ad omnes horas canentes. Fabrica ipsius ecclesiae ornamenta aliisque sumptibus eiusdem ad ipsam paroeciam pertinent, a qua sustententur.

Intra huius paroecia limittes coenobium praedicatorum ordinis situm est sub invocatione divi Dominici, in quo centum et triginta fratres commorantur.³⁶ Suntque in eodem stabilitae sodalitates Deiparae Rosarii, Sanctissimi Nominis Jesu ac Solitudinis.

Tum etiam aliud extra muros huius urbis constructum est monasterium Beatae Mariae de Remedio, ordinis Sanctissime Trinitatis, in quo septuaginta religiosi degunt; suntque duae sodalitates alia sub titulo Sanctissimae Trinitatis, altera vero dicta Ecce Homo et ordinarium recognoscunt. Est quoque ecclesia seu sacellum dictum del Temple, comandatorem ordinis Militaris Sanctae Mariae de Montesa et Sancti Georgii de Alfama, in quo sunt novem beneficia instituta ab ordinario visitanda.³⁷

³⁴ J. Ortí, *Historia del hallazgo de la imagen de San Cristóbal... y fundación del Real Convento de Religiosas canongesas Agustinas de la ciudad de Valencia* (Valencia, Cosme Granja, 1740); *Libros de las Constituciones y regla de las religiosas canongesas del Orden de San Agustín del convento de San Christoval de la ciudad de Valencia* (Valencia, 1747).

³⁵ *Estatutos de la Cofradía de San Luís Bertrán establecida en la parroquia del protomártir San Esteban de la ciudad de Valencia* (Valencia, s.a.).

³⁶ A. Monforte, *El convento de Santo Domingo de Valencia* (Madrid, 1876); J. Teixidor, *Capillas y Sepulturas del Real Convento de Predicadores de Valencia* (Valencia, Suc. de Vives Mora, 1949); P. A. Pérez Ruiz, *La Fe, la Historia y el Arte en el antiguo Convento de Predicadores de Valencia* (Valencia, Imp. Pascual Quiles, 1952); V. Gascón Pelegrí, *El Real Monasterio de Santo Domingo. Capitanía General de Valencia* (Valencia, 1975); J. V. Benlliure, *Breve guía histórico-artística del antiguo convento de Santo Domingo. Sede de Capitanía General* (Valencia, 1976).

³⁷ P. L. Lloréns Raga, "La Orden de Montesa en el reino de Valencia durante el siglo xiv": *VIII Congreso de Historia de la Corona de Aragón II*, vol. II (Valencia, 1970), 319-326.

Domus etiam cum sacello, ubi natus fuit sanctus Vincentius Ferrarius est, cuius cura incumbit juratis Valentinae civitatis, in eoque sacello unoquoque anno festum huius sancti solemniter celebratur.³⁸

Est etiam sodalitiū fabrōrum aedium cum domo et sacello et ab ordinario visitatur.

(fol. 55 v.). Scolariū collegiū est sub Deiparae Purificationis titulo, in quo duo tantum scolares cohabitāt.³⁹

Tandem in honorem Beati Ludovici Bertrandi, praedicatorum ordinis, in domo in qua natus fuit, noviter sacellum erectum est sub eius nomine illudque ordinarius visitat.

*Paroecia divi Nicolai*⁴⁰

Templum divi Nicolai ecclesia parochialis est valentina, quae quadringentas et triginta duas continet domos et duas mille et ducentas personas, quae ad sacram communionem admittuntur. Rectoria clero huius ecclesiae auctoritate apostolica unita est et cura eius ab uno vicario temporali ab ordinario electo gubernatur. Fructus dictae rectoriae ad distributionem chori suppressi sunt, quorum valor singulis annis quingentorum scutorum huius regni summam capit. Quinquaginta tria beneficia in hac ecclesia instituta sunt, in qua continuo assistunt triginta duo beneficiati. Sumptus fabricae ornamentorum et aliarum rerum sustinent operariis laici ab ipsa paroecia ad id annis singulis nominati.

Intra huius paroecia limites domus professorum Societatis Jesu existit sub Spiritu Sancti invocatione, ubi quadraginta religiosi vitam transigunt.⁴¹

Est et alterum monialium monasterium Sanctae Ursulae, quae ordinis divi Augustini dicuntur, et habitum eiusdem ordinis induunt discalciatae tamen incedunt et secundum constitutiones Beatae Matris Teresae vivunt, et viginti commorantur subiectaeque sunt immediate ordinario.⁴²

Extat quoque in hac paroecia sacellum cui adiacet domus religionis militaris dictae Calatrava ubi adest prior, ibidemque sunt beneficia tria instituta

³⁸ F. Rodríguez de los Ríos, *La casa natalicia de San Vicente Ferrer: su historia* (Valencia, Antonio López y C.ª, 1923); J. M.ª Giménez Fayos, "La reforma de la Casa Natalicia de San Vicente Ferrer": *Saitabi* III (1945), 166; F. Almela y Vives, *La casa natalicia de San Vicente Ferrer* (Valencia, 1955).

³⁹ M.ª M. Cárcel Ortí, *El Colegio de la Purificación, de Valencia, y sus estatutos* (próxima publicación en *Escritos del Vedat*).

⁴⁰ "Iglesia parroquial de San Nicolás": *Valencia Cristiana* I, n.º 44 (1891), 347-348.

⁴¹ A. Borrás, "Gestación y establecimiento de la Casa profesa de la Compañía de Jesús en Valencia (1563-1580)": *Martínez Ferrando. Miscelánea* (Barcelona, 1968), 65-98.

⁴² J. de Ribera, *Regla, constituciones de las monjas reformadas descalzas agustinas, ordenadas por el Rvdmo. Señor Don Juan de Ribera, Patriarca de Antioquia y Arzobispo de Valencia* (Valencia, Benito Monfort, 1775).

ab ordinario visitanda. Tum etiam confraternitas quaedam cursorum cum sacello et constitutionibus et etiam ab ordinario visitatur.⁴³

*Paroecia Sancti Salvatoris*⁴⁴

(fol. 56 r.). Sancti Salvatoris ecclesia civitatis Valentinae paroecia est, quadringentas et viginti quatuor domos habens et mille fideles qui ad Sacrosanctum Eucharistiae Sacramentum accedere tenentur. Eius cura ab uno tantum perpetuo parrocho administratur, adiuncto sibi vicario temporali. Anni redditus rectoris ducentorum ducatorum summam non attingunt. Viginti novem beneficia in ecclesia instituta sunt, ad cuius servitium impendendum residentiam faciunt personalem viginti duo beneficiati; occasione vero pia devotionis missarum dictarum de misereres, quae quotidie per totum mane celebrantur ad honorificentiam et devotionem pie imaginis Christi crucifixi, quae in altari maiori ipsius ecclesiae est, non resitantur canonicae horae clara voce exceptis missa et vespers. Fabrica huius ecclesiae et ornamenta ab officialibus seu operariis secularibus administrationem illius gerentibus conservantur, Estque in hac ecclesia fundata nova confraternitas in Sancti Crucifixi honorem et ab ordinario visitatur.

In ambitu huius paroeciae et extra maenia constructum est monasterium in honorem Sanctissimae et individuae Trinitatis, in quo sexaginta moniales ordinis Sancte Clarae commorantur.⁴⁵

Est etiam aliud monasterium extra muros sub Sancti Juliani invocatione, ubi octuaginta moniales ordinis divi Augustini convivunt. Institutum est hic unicum beneficium ab ordinario visitandum. Extra muros etiam situm est xenodochium seu hospitale sub sancti Lazari titulo, in quo morbo (dicto Sancti Lazari) laborantes recipiuntur et curantur, quod quidem asociatum est Hospitali Generali huius urbis. Est ibi sodalium institutum maximo sodalium numero sub ipsius divi Lazari auxilio, cum suis ordinationibus, quae et duo simplicia beneficia ibi instituta ab ordinario visitantur.

Erectum est monasterium aliud extra muros sub Sanguinis Christi (fol. 56 v.) invocatione, in eoque capuccini religiosi sexaginta, regulis divi Francisci obsequentes, vitam humiliter agunt.⁴⁶

⁴³ V. Ferrán Salvador, "La Casa Priorato de Santa María de Calatrava en Valencia": *Almanaque "Las Provincias"*, 1943, 331-339.

⁴⁴ E. Soler Godes, "El VII Centenario del Cristo del Salvador": *Valencia Atracción* XXV, n.º 190 (1950), 4.

⁴⁵ F. Martínez Martínez, "Una visita el cenobio de la Santísima Trinidad, de Valencia, sepultura de la reina doña María": *Anales del Centro de Cultura Valenciana* VI (1945), 167-185; F. Mateu Llopis, "Sello del Monasterio de la Trinidad de Valencia, fundación de la reina doña María": *Anales del Centro de Cultura Valenciana* XIX (1958), 226-234; M. Mata López, "Obras en el Real Monasterio de la Santísima Trinidad (s. xv)": *Saitabi* XVII (1967), 44-50.

⁴⁶ F. E. de Valencia, "El Beato Juan de Ribera y los capuchinos": *Corpus Christi* 1, n.º 5, 7, 8, 10, 11, 12 (1925), 11, n.º 13, 18, 19 (1926).

Aliud etiam est extra muros ordinis Sancti Augustini discalciatorum sub Sanctae Monicae tutamine constructum, quod a viginti octo fratribus incolitur.⁴⁷

Est etiam in huius paroeciae circuitu sacellum quoddam cui inditum est nomen divi Jacobi de Uclez, ubi comendatarii eiusdem religionis militaris conveniunt.

Unus ex regis carceribus qui in hac valentina urbe constructi existunt, quorum alter vulgo San Arcis nuncupatus, in huius paroeciae ambitu est et in eo sacellum quod ab ordinario visitatur.⁴⁸

*Paroecia divi Laurentii martyris*⁴⁹

Una ex parrochialibus ecclesiis Valentinae urbis est ecclesia divi Laurentii, intra cuius fines quadringenta et viginti domicilia ac duo milia fideles sacram communionem suscipientes numerantur, curam eorum unus perpetuus parochus et eius socius temporalis vicarius gerunt. Percipiuntur ab alia tercenta aurea. Habet etiam domos viginti tres oppidulum vulgo de las Tavernas in memoratis comprehensas, ubi sacellum in quo sacrum dicitur existit. Idemque parochus quoties necessarium est sacramenta omnia existentibus in hoc oppidulo administrat, et centum sunt qui ad sacram mensam accedunt. Instituta sunt in hac paroecia beneficia viginti quinque, residentium vero faciunt personalem duodecim beneficiati. Ornamenta ecclesiae illiusque fabrica sicut in reliquis a parrochianis conservantur.

In istius paroeciae ambitu acdes Sancti Officii Inquisitionis huius civitatis valentinae et sui districtus cum carceribus pro delinquentium custodia existunt.⁵⁰

⁴⁷ F. Ballester y Marco, *Historia de la S. Imagen del Santo Christo de la Fe, venerada en el convento de Santa Mónica* (Valencia, 1746); L. M.ª Minguet Ajórs, *Historia del convento de Santa Mónica de Valencia, de la imagen del Smo. Cristo de la Fe y de su ilustre cofradía* (Valencia, 1904).

⁴⁸ *Reglamento interino de la asociación de Caridad de las cárceles de San Narciso y Serranos de Valencia* (Valencia, 1845).

⁴⁹ J. M. Ortiz, "Memorias históricas de la parroquia del invicto mártir San Lorenzo de la ciudad de Valencia": *Diario de Valencia*, días entre el 10 y 19 de agosto de 1797.

⁵⁰ A. Ivars, *Los Jurados de Valencia y el Inquisidor Fr. Nicolás Eymeric* (Madrid, 1916); V. Ferrán Salvador, "Fray Andrés Ros. Primer Inquisidor General de Valencia": *Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura* III (1922), 241-250; *Ibid.*, "De Inquisición valenciana. Una cuestión de competencia": *Saitabi* I (1940), 59; V. Fontavella, "Los recursos económicos de la Inquisición y la expulsión de los moriscos": *Saitabi* I (1940), 26; F. Almela y Vives: "El Palacio de la Inquisición de Valencia y sus obras pictóricas": *Anales del Centro de Cultura Valenciana* XIII (1952), 163-172; R. García Cárcel, "Las rentas de la Inquisición valenciana en el siglo xviii": *Estudis* 4 (1975), 231-240; J. Ventura Subirats, "Inquisición española y conversos valencianos": *I Congreso de Historia del País Valenciano* III (1976), 57-64.

Constructum est conobium extra moenia civitatis, sub titulo Sancti Michaelis Regum, ubi triginta sex religiosi ordinis divi Hieronymi commorantur.^{50 a}

Est aliud monasterium extra muros, sub invocatione divi Antonii, et ipsius ordinis in eo commendatarius et duo alii fratres vitam agunt.

Etiám extra moenia est monialium monasterium nuncupatum de la Çaydia, incolitur a quadraginta quatuor monialibus ordinis divi Bernardi. Decem sunt instituta beneficia in huius monasterii ecclesia et ab ordinario visitantur.⁵¹

A monialibus sexaginta quatuor divi Augustini ordinis incolitur monasterium aliud situm extra huius urbis moenia sub invocatione Deiparae Spei.

Monasterium aliud institutum est Deiparae Montis Carmelii eiusdem ordinis et sub Sanctae eius matris Annae invocatione, in quo quadraginta quatuor moniales numerantur.

Est etiam in hac parrochia sodalitiúm sutorum cum domo, sacello et constitutionibus ordinario subditum. Ibiqúe de rebus ad eorum munus spectantibus pertractatur.

Alia sodalitas armamentorum est cum sacello, suasque habet constitutiones et ab ordinario visitatur.

*Paroecia divi Bartholomei*⁵²

Paroecia est valentinae civitatis divi Bartholomei ecclesia, intra suos limites tercenta et viginti domicilia complectens ac numerum mille et quadringentorum hominum, qui ad sacram communionem accedere tenentur. Cura illius ab uno perpetuo parrocho adiuncto ei temporali vicario administratur, cuius redditus summam quadringentorum aureorum attingut. Sunt in hac ecclesia (fol. 57 v.) clesia viginti instituta beneficia residentiamque faciunt personalem ad sacra peragenda et servitia ecclesiae impendenda quatuordecim beneficiati. Fabrica et ecclesiae ornamenta a parrochianis sicut in aliis ecclesiis sustentantur.

^{50 a} R. Andreu González, *El monasterio de San Miguel de los Reyes* (Valencia, J. Nácher, 1935); V. Gascón Pelegrí, *San Bernat de Rascanya* (Valencia, Suc. de Vives Mora. Arts Gràfiques, 1967).

⁵¹ *Constituciones para las Religiosas Reformadas de la Orden Cisterciense. Usos cistercienses para el Real Monasterio de la Zaydia en conformidad con las constituciones aprobadas por la Santa Sede en Decreto del 17 de septiembre de 1912* (Valencia. Imp. de Antonio López y C.^a, 1914); V. Ferrán Salvador, "El monasterio de Gratia-Dei (Zaidía)": *Cultura Valenciana* III (1928), quadern II, 44-48, quadern III, 101-105; D. Yáñez, "El monasterio cisterciense de Gratia Dei o Zaidía": *Cistercium* XI, n.º 64 (1959), 183-204; V. Ferrán Salvador, "El Real Monasterio cisterciense de Gratia Dei (Zaidía), en Valencia. Aportación a su historia": *Anales del Centro de Cultura Valenciana* XXII (1961), 60-108.

⁵² A. Sales, *Memorias históricas del antiguo santuario del Santo Sepulcro de Valencia* (Valencia, José Estevan, 1746); J. M.ª Gómez Fayos, "La Mare de Deu Grossa": *Cultura Valenciana* (1926), 53-57; J. Ortiz Gamundi, "La iglesia parroquial de San Bartolomé": *Almanaque "Las Provincias"*, 1914, 101-106; J. Vives Ciscar, "La pila bautismal de la parroquia de San Bartolomé de Valencia": *Revista de Valencia* III (1883), 481-503.

In altero regio carcere (Turres Serranorum nuncupato), qui intra huius paroeciae limites constructus est sacellum quoddam existit quod ab ordinario visitatur.⁵³

In eiusdem paroeciae ambitu sed extra moenia civitatis sacellum erectum est sub Sancti Rochi invocatione, in quo pro circum morantium commoditate sacrum dicitur.

*Paroecia Sanctae Crucis*⁵⁴

Parochialis ecclesia Sanctae Crucis mille continet domos ac quatuor mille et quingentos parochianos, qui ad sacrosanctum Eucharistiae sacramentum summendum apti sunt. Animarum cura geritur ab uno parrncho, adiuncto temporali vicario. Annuus redditus rectoris tercentorum ducatorum summam constituunt. Viginti octo beneficia in hac ecclesia instituta sunt, residentque beneficiati quindecim, qui horis a prima scilicet usque ad completorium intersunt. Cuius fabricam et ornamenta parochiani ipsi conservant.

In cuius finibus coenobium constructum est Beatae Mariae Virginis Montis Carmeli, et in eo octuaginta religiosi convivunt.⁵⁵

Est etiam aliud monialium monasterium sub Sancti Joseph invocatione et in eo viginti discalciatae moniales carmelitanae vitam transigunt.⁵⁶

---

⁵³ L. Ferreres Carbonell, *Cárceles Torres de Serranos. Apuntes sobre su situación y condiciones, descripción e historia, ora monumento, ora establecimiento carcelario* (Valencia, 1880); Morla, "Las Torres de Serranos": *Revista de Valencia* III (1883), 161-164; L. L. Tramoyeres, "Las cárceles de Serranos": *Almanaque "Las Provincias"*, 1888, 279-283; J. Dorda, "Las Torres de Serranos. Documentos académicos": *Archivo de Arte Valenciano* I. n.º 1 (1915), 3-14; M. González Simancas, "La Puerta de Serranos, en Valencia": *Boletín de la Sociedad Española de Excursiones* XXIII (1915), 288-304; V. Vives Liern, *La Puerta de Serranos. informe acerca de la antigüedad de su escalera principal* (Valencia, "La Guttenberg", 1915); G. Ladrón y Acosta, *Las prisiones de Valencia y su provincia* (Valencia, 1917); F. Almela y Vives, *Las Torres de Serranos* (Valencia, 1930); *Ibíd.*, "Pere Balaguer y las Torres de los Serranos": *Archivo de Arte Valenciano* (1958), 27-39.

⁵⁴ *Ordenanzas de la cofradía de Ntra. Sra. del Carmen, fundada y existente en la iglesia del suprimido convento de carmelitas calzados, hoy parroquia de Santa Cruz de la ciudad de Valencia* (Ruzafa, 1869); *Estatutos de la Hermandad del Patriarca y Profeta San Elias establecida en la Parroquia Iglesia de la Santísima Cruz de esta ciudad* (Valencia, José Ortega, 1903).

⁵⁵ J. M. Ortiz, *Carta en que se da noticia de algunas antigüedades del Real Convento de Nuestra Señora del Carmen* (Valencia, 1779); L. Martín Malo, *La Capilla del Carmen de Valencia* (Valencia, José y Tomás de Orga, 1784); J. E. Serrano Morales, "Breves apuntes históricos de la orden carmelitana y de sus conventos en Valencia": *Revista de Valencia* II (1881-1882), 481; J. Pinto de Vitoria, *Corona ilustre del Gravissimo y Real Convento del Carmen de Valencia. Enriquecida... (con) las vidas de los venerables... Fray Juan Sanz y Fray Angelo Cernobiquio* (Zaragoza, s.a.).

⁵⁶ "Convento de monjas carmelitas descalzas de San José y Santa Teresa": *Valencia Cristiana* I, n.º 18 (1891), 140-141.

Sodalitium est sub divi Petri Martyris auxilio erectum cum domo, sacello et constitutionibus ab ordinario visitatis (fol. 58 r.). Alia confraternitas est mulionum, quae proprium habet sacellum ac constitutiones et ab ordinario recognoscitur.

Haec etiam paroecia sodalitates cecorum et spatiorum intra suos limites includit, quibus suum est sacellum et constitutiones et ordinarium agnoscunt.

*Paroecia Sancti Valerii*⁵⁷

Ecclesia divi Valerii una est ex parochialibus huius civitatis et est prope et extra moenia eius, in oppido vulgo Ruçafa, et in suis confinibus intra et extra muros civitatis ducentae sunt domus ac sexcenti et octuaginta homines, qui divino pane vescuntur; eorum cura ab uno gubernatur parrocho; annui redditus huius parochialis ecclesiae summam sexcentorum aureorum complent, quos dignitas sacristae valentinae sedis percipit, cum onere impendendi annis singulis dicto parrocho scuta centum. Ultraquae emolumentis omnibus in certis fruitur. Duo tantum in hac ecclesia instituta sunt beneficia et divinis intersunt horis continuo eorum beneficiati, qui una cum aliis substitutis clericis fere semper, octo vel novem numerum complent. Fabrica vero et ornamenta a paroeciis ipsis sustentantur. Estque in hac ecclesia sodalitas instituta sub ipsius Sancti Valerii invocatione.

In eius finibus peculiare xenodochium constructum existit vulgo dictum d'En Bou ad certa et pia opera deputatum.

Est etiam collegium quoddam sub divi Fulgentii invocatione, ordinis divi Augustini, et in eo quindecim religiosi viri commorantur. Sub sanctae Clarae regula monialium capuccinarum monasterium erectum est, intra cuius septa triginta duae discalciatae moniales humiliter vitam agunt.⁵⁸

In hac paroecia prope mare aedula quaedam nuncupata Mons Olivetus (fol. 58 v.) sita est, in qua parrochus diebus festivis missam celebrat ut piscatores eam audire possint.

Est etiam sodalitas quedam proxenatarum proprio sacello et constitutionibus ordinario subdita.

*Paroecia Sancti Michaelis*⁵⁹

Ecclesia parochialis Sancti Michaelis Archangeli non ac multis annis inter parochiales huius civitatis numeratur, quae tercenta et nonaginta numerat

⁵⁷ V. Mengó Romeu, *Efemérides de la parroquia de San Valero, obispo y San Vicente, mártir, de Valencia* (Valencia, talleres gráficos M. Laguarda, 1951).

⁵⁸ *Regla primera de la gloriosa madre Santa Clara y Estatutos y Constitución de las monjas capuchinas de Valencia* (Valencia, 1746).

⁵⁹ *Real provisión sobre la venta de almanagues, calendarios y pronósticos en el Reino de Valencia y reconocimiento de los derechos de la parroquia de San Miguel de la misma ciudad para la exclusiva impresión y venta de Ejercicios Espirituales y Doctrinas* (Valencia, 1760); J. Rodrigo Pertegás, "Sobre el emplazamiento de la primitiva parroquia de San Miguel": *Almanaque "Las Provincias"*, 1934, 231-233.

domicilia ex quorum incolis duo mille ad sacram communionem admittuntur. Illius cura ab uno tantum perpetuo parrocho administratur. Eius annui redditus qui ex oblationibus et aliis incertis emolumentis eruuntur summam centum et quinquaginta scutorum non excedunt. In hac ecclesia decem et septem beneficia instituta sunt. Intersunt horis canonicis fere semper clerici duodecim.

In illius ambitu unicum coenobium ordinis Sancti Francisci sub Coronae Jesu Christi Domini Nostri titulo constructum est, in eoque religiosi quadraginta cohabitant.⁶⁰

Est etiam sodalitas quaedam pani paratorum propriam habens domum cum sacello et constitutiones et ab ordinario visitantur.

Ecclesia civitatis Saetabis

Ecclesia collegialis civitatis Saetabis antiqua est. In ea sunt tres dignitates, prima est decanatus, qui eam obtinet caput est capituli; secunda praecentoria, qui tertiam obtinent sacrista vocatur. Sunt etiam duodecim canonici, qui cum decano capitulum constituunt. Fructus et emolumenta omnia unius canonicatus sancto officio Inquisitionis sunt (fol. 59 r.) applicati. In hac collegiali ecclesia sexaginta tria beneficia simplicia instituta sunt, resident fere semper quadraginta beneficiati, qui una cum canonicis divina officia concelebrant. Mille supra quadringenta domicilia parrochianorum in memorata urbe numerantur, ex quorum incolis quinque mille fideles sunt, qui caelesti pane nutriuntur. Curam animarum decanus (cuius dignitati unita est) gerit in tota civitate et quamvis per synodalem constitutionem huius dioecesis solitus erat et tenebatur duos babere vicarios, nunc vero indulto quodam apostolico, unum tantum habet coadiutorem. Annui vero redditus decanatus praefati summam ducentorum ducatorum attingunt, modo vero per sententiam quam decanus obtinuit, adiuncta est illi summa tercentorum ducatorum archidiaconatus Saetabitani ex primitiis quas in dicta civitate colligit. Sodalitas Sanctissimi Eucharistiae Sacramenti, Deiparae Virginis sine ulla peccati macula conceptae, sanctissimae Verae Crucis et alia, cui inditum est nomen Virgo Maria de Hospitali sunt in hac Saetabitana ecclesia fundatae et ab ordinario visitantur.

In ipsa Saetabitana civitate unicum officialem foraneum habet archiepiscopus cum facultate determinata, respectu territorii et cognitionis causarum et modi procedendi in eis, respectu etiam definitionis (*sic*) testamentorum ac aliarum rerum, iuxta concordiam quandam ininitam cum dicta civitate, quae omnimodam iurisdictionem solum et immediate subordinatum archiepiscopo non autem suo vicario generali, aut tribunali ecclesiastico Valentiae existenti, officiali dictae civitatis Saetabis conferri debere contendebat.

---

⁶⁰ *La ilustre Esclavitud del Santísimo Ecce-Homo, fundada el año 1783 en el convento de la Corona, hoy Casa de Beneficencia, dedica este recuerdo con motivo de las fiestas en su primer centenario (Valencia, 1884); Exposición de los trabajos realizados en la organización de las fiestas centenarias de la M.I. Esclavitud del Santísimo Ecce-Homo del convento de la Corona, hoy Casa de Beneficencia de Valencia, celebradas en el mes de julio de 1884 (Valencia, s.a.).*

Est in hac civitate sacellum quoddam divi Petri nuncupatum eidem curato annexum, in quo, casu necessitatis, sacramenta administrantur et tria beneficia ibi sunt instituta.

(fol. 59 v.). In honorem sanctae Teclae est aliud sacellum ipsi curae annexum, in quo etiam sacramenta administrantur suntque ibi septem beneficia instituta.

Constructum est aliud sacellum sub divi Felicis invocatione, in eoque beneficia quatuor instituta sunt.

In arce quodam extra moenia civitatis constructo duo sunt beneficia instituta quae ab ordinario visitantur.

Est etiam conventus fratrum ordinis praedicatorum, ubi quadraginta religiosi commorantur, in eoque sunt sodalitates nominis Jesu et Deiparae Virginis Mariae Rosarii.

Est et alius conventus divi Francisci in quo quadraginta fratres assignati sunt. Ibiq̄ue sodalitia sub patrocinio Sanguinis Christi in gratiam laicorum feria quinta maioris ebdomadae paenitentium instituta ac alia sub cinguli eiusdem divi Francisci titulo erecta.

Sub divi Juliani invocatione conventus alius erectus est, in quo decem et octo religiosi carmelitarum ordinis numerantur, et tria beneficia quae in eo instituta sunt ordinario subiacent.

Est aliud monasterium sub Beatae Mariae Succursi invocatione, ordinis Sancti Augustini, et in eo viginti duo religiosi commorantur. Ibiq̄ue unicum beneficium institutum est quod ab ordinario visitatur.

Aliud monasterium est Virginis Mariae dictum Montis Sancti, ubi decem fratres ordinis divi Bernardi vitam agunt, ibique duo beneficia simplicia instituta sunt et ab ordinario visitantur.

Monasterium aliud existit sub Sancti Onufrii tutela et in eo decem descalciati religiosi ordinis divi Francisci commorantur.

Est alius conventus in quo decem et septem fratres ordinis Sanctissimae Trinitatis cohabitant, et sodalitium sub ipsius Sanctissimae Trinitatis nomine.

Alterum est etiam monasterium ordinis Deiparae de Mercede et in eo (fol. 60 r.) decem et septem religiosi vitam transigunt, in quo erecta est confraternitas in honorem Beati Michaelis.

Coenobium aliud noviter erectum est ordinis Sancti Francisci capuccinorum, sub honorificentia divi Antonii de Padua, ibique religiosi viginti vitam humiliter agunt.

Monialium monasterium etiam est ordinis Sanctae Clarae, in quo quinquaginta moniales commorantur.

Est etiam aliud monialium monasterium sub Virginis Mariae Consolationis titulo, ordinis praedicatorum et a triginta incolitur monialibus. Xenodochium generale etiam est ubi recipiuntur et medentur infirmi, unicum sacellum in eo constructum est. Administrationes vero piorum operum, quae in eo exercentur iuratis ipsius setabitanæ civitatis commissae sunt.

Hospitale etiam est aliud divi Michaelis patrocinio cum sacello, ubi pauperes suscipiuntur.

Tandem sub divi Josephi munimine et in sua aedicula est sodalitiū alium institutum cum constitutionibus et ordinarios invisit.

Ecclesia Collegialis Gandiae

Ecclesia parrochialis oppidi Gandiae collegialis et in ea duae sunt dignitates, nimirum, decanatus et praecentoria, et duodecim canonicatus. Decanus privilegio apostolico in solemni missa baculo utitur et mitra. Canonicalis mensa suos habet redditus ex fructibus primitiālibus multorum curatum, beneficiorum oppidorum circumstantium et aliquorum fructuum decimalium, qui auctoritate apostolica ei applicatae fuerunt.

Duces Gandiae huius ecclesiae collegialis fundatores extiterunt et dignitatum ac canonicatum ipsius auctoritate apostolica perpetui sunt patroni.

Suos habet in choro ebdomadarios et in altari diaconos, qui eadem (fol. 60 v.) illi munia et servitia praestant, quae in metropolitana ipsa Valentina. Sunt etiam in hac collegiali ecclesia triginta novem beneficia simplicia instituta. Intersunt horis quotidie ad minus viginti beneficiati, qui simul cura canonicis manualibus distributionibus gaudent ac fruuntur. Totius oppidi Gandiae curatus decanatus unitus est, qui una cum duobus temporalibus vicariis gubernatur. Suntque quingenta domicilia, ex quorum incolis mille et sexcenti sunt, qui coelesti pabulo reficiuntur. In eadem collegiali ecclesia duo sodalitia, unum in Sanctissimi Eucharistiae sacramenti, alterum vero in Beatae Mariae Virginis de Rosario honorem instituta sunt, quae ab ordinario visitantur.

Collegium quoddam Societatis Jesu erectum est. in eoque religiosi triginta quinque commorantur. Tenenturque Gramaticam, Logicam, Philosophiam et Theologiam docere. Tenebantur etiam evangelium praedicare, doctrinamque christianam docere noviter conversos et mahometana secta et aliquos ex eorum pueris in dicto collegio alere. Qua propter omnes primitiales fructus rectoriae civitatis Denia ei applicati fuerunt gaudetque privilegiis quibus aliae universitates ac gradus in sacra pagina in eo largiuntur.

Est etiam monasterium fratrum discalciatorum divi Francisci ordinis, in eoque duodecim religiosi vitam transigunt.

Sub Sanctae Clarae regula monialium monasterium ibi est, in quo quadraginta moniales convivunt.

Sodalitiū ibidem est in Virginis Mariae de los Desamparados honorem, propriū habens sacellum et constitutiones ministerio sepeliendi destitutos defunctos ac aliis piis operibus illius sodales inserviunt. (fol. 61 r). Sunt etiam confraternitates Deiparae sedis Gandiae, sanctorum Abdon et Senen, Sancti Nicholai, Sanguinis Christi et Sanctae Luciae cum propriis sacellis, domibus et constitutionibus, et ab ordinario visitantur.

Est quoque hospitale quoddam pro pauperibus agrotantibus, in quo unicum est beneficium fundatum, illiusque regimen iuratis praefati oppidi incumbit.

Gradus

Parrochialis ecclesia oppidi vulgo Grao Valentiae (quod ad ora maritima est) septuaginta sex domicilia in eius ambitu continet ac ducentos et quinquaginta fideles sacrosanctam Eucharistiam suscipientes. Regitur ab uno vicario. Fructus percipiuntur ac sacrista maiori, quae dignitas est metropolitanae ecclesiae Valentinae, cum onere soiventi annis singulis praefato vicario scuta quinquaginta et ultra haec percipit vicarius oblationes altaris. Unumque est institutum beneficium.

Benimaclet

Ecclesia parrochialis oppidi Benimaclet, quae ab ecclesia parrochiali Sancti Stephani Valentinae urbis fuit dismembrata, quadraginta habet domos ac centum et viginti personas Sanctissimum Eucharistiae sacramentum summentes. Regitur ab uno vicario perpetuo.

Alfajar [Payporta y Maçanaza]

Ecclesia parrochialis oppidi Alfajar triginta parrochianorum domos habet et pro annexis oppidum de Payporta, viginti domos continens, ac oppidulum de Maçanaza decem; ex quorum incolis centum et octuaginta numerantur, quibus Corpus Domini administratur, quorum cura penes unum parrochum est. Unicum beneficium in ecclesia de Alfajar est institutum, Paroecia haec ducentos et quadraginta rectori reddit annuos aureos. Parrochus vero in dominiciis et festivis diebus bis celebrat.

Benetuser

Ecclesia parrochialis oppidi Benetuser quadraginta continet domos, ab uno regitur perpetuo vicario, et centum et triginta numerantur personae quae ad sacram mensam accedunt. Rectoreque de Alfajar praefato vicario singulis sexaginta scuta persolvit et praeter haec emolumentis incertis dictae ecclesiae de Benetuser fruitur.

Chirivella

Parrochialis ecclesia oppidi Chirivella sexaginta numerat domos ac personas ducentas et decem Sacram Eucharistiam percipientes. Ab uno perpetuo parrocho cura gubernatur, cuius redditus annui tercenti auri sunt.

Campanar

Oppidi de Campanar ecclesia parrochialis est, domicilia centum et viginti habet, ex quorum incolis quadringenti sunt, qui ad Sacram Communionem suscipendam admittuntur, eorumque cura ab uno tanto rectore administratur, aureos tercentos ex eo quotannis accipientes, ibique unum est institutum beneficium.

Burjaçot

Octuaginta continet domos et ducentos et quadraginta fideles Sacrosanctam Eucharistiam summentes parrochialis ecclesia oppidi de Burjacot, sub uno parrocho administratur cura ab uno perpetuo rectore, eius fructus aureos tercentis annuis stimantur, et duo in hac ecclesia beneficia instituta sunt.

Godella

Parrochialis ecclesia oppidi Godella domicilia quinquaginta complectitur personasque communicantes centum et quinquaginta. Regitur ab uno rectore, eius fructus centum aureis stimantur.

Carpesa [Borboto y las Tavernas]

Oppidum de Carpesa, quod Magistralis Mensae Montesia est, parrochiam ecclesiam habet cum domibus sexaginta, et annexum eidem oppidulum de Borboto, ubi domicilia triginta numerantur ac partem alterius vulgo dicti de las Tavernas, cum domiciliis quindecim et in omnibus tercentum et quindecim incolae sunt, qui divini pane vescuntur. Regitur eorum cura ab uno parrocho perpetuo et temporali vicario. Reddit redditus tercentorum ducatorum.

Bonrepos [Miranbell]

(fol. 62 r.). Domicilia viginti continet paroecia oppiduli Bonrepos ac fideles sexaginta sacram Eucharistiam summentes Habet quoque pro annexo oppidulum de Miranbell, cum domibus quindecim et pro regimine curae scuta centum parrocho assignata sunt.

Foyos [Meliana]

Parrochialis est ecclesia oppidi de Foyos in cuius ambitu domus quinquaginta sunt et communicantes personae ducentae. Habet vero annexo oppidum de Meliana septuaginta domicilia complectens, cuius incolae ducenti angelorum cibo recreantur. Regitur ab uno rectore cum iuvamine unius vicarii temporalis qui in dicto annexo residet. Fructus huius rectoriae ducentis aureis stimantur, cum onore solvendi annis singulis dicto vicario scuta quinquaginta et ultra haec percipit oblationes alteris. Unicum beneficium institutum est in ecclesia de Foyos.

Muceros

Parrochialis ecclesia oppidi Muceros domicilia sexaginta habet et centum et octuaginta fideles quibus Corpus Domini largitur. Ab uno perpetuo cura gubernatur, quae a magistro religionis divi Jacobi, domino temporali dicti oppidi, praesentatur; valoris est centum et quinquaginta scutorum anno quolibet.

Extra hoc oppidum, in solitudine intra ipsius tamen paroeciae territorium, conventus sub divi Onufrii patrocinio constructum est, incolitur a triginta religiosiis praedicatorum ordinis.

Albalat [Maguella]

Quinquaginta parrochianorum continet domos parrochialis ecclesia oppidi de Albalat, vulgo de mosen Sorell, et centum et quinquaginta personas Sanctissimum Eucharistiae sacramentum summentes. Ab uno gubernatur rectore, est valoris centum ducatorum. Estque in ambitu huius paroeciae heremitorium quoddam vulgo dictum de Maguella, sub Sancti Benedicti invocatione et ab ordinario visitatur.

Masamagrell [Masalfasar y Albugech]

Ecclesia parrochialis oppidi Masamagrell habet sub se domicilia octuaginta, cui annexum est oppidulum de Masalfasar quindecim domorum. Suntque in ambitus tercentae supra decem personae sacram Communionem suscipientes, eorum cura ab uno tantum parrocho administratur a quo percipiuntur scuta ducenta. Hic duo beneficia reperiuntur.

In termino huius oppidi est conventus sub titulo Sanctae Magdalenae erectus, ordinis Sancti Francisci capuccinorum, et in eo religiosi triginta vitam humiliter agunt.

Intra eius etiam limites heremitorum sub Deiparae de Albugech titulo constructum extat, in quo unicum est beneficium institutum, ibique sacerdos unus residentiam personalem facit.

Rafelbuñol

Oppidi de Rafelbuñol ecclesia parrochialis ex triginta quinque constat domibus et centum et quindecim personas Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum summentibus. Unus perpetuus parrochus regit eam; est valoris octuaginta ducatorum.

Alboraya

Oppidum de Alboraya et illius parrochialis ecclesia sexaginta habent domicilia et ex eorum habitatoribus centum et quinquaginta ad sacram mensam accedunt. Ab uno rectore tantum gubernatur, qui tercenta aurea singulis aureis percipit. In hac ecclesia beneficia duo instituta sunt.

Almaçera

Ecclesia parrochialis oppidi Almaçera viginti octo domorum est et octuaginta personarum communicantium. Unus perpetuus in ea est vicarius, cui annis singulis scuta octuaginta sunt assignata, quae a praefato rectore de Alboraya persolvuntur.

Moncada [Alfara, Maçarrojes, Rocafort y Benifaraig]

In oppido de Moneada (quod mensae magistralis Montesiae est) ecclesia parrochialis est, quae octuaginta continet domos. Habet annexa oppidum de Alfara, quadraginta continens domos; oppidulum de (fol. 63 r.) Maçarrojes decem; oppidulum de Rocafort totidem, et aliud de Benifaraig triginta. In quibus omnibus quingenti parrochiani sunt, qui Sanctissimum Sacramentum suscipiunt. Uno perpetuo parrocho animarum cura commissa est, cui duo temporales vicarii ad sacramenta administranda adiunguntur. In ipsa ecclesia parrochiali de Moneada quatuor beneficia simplicia instituta sunt, aliud vero in ecclesia de Alfara et alterum in ecclesia de Benifaraig.

Intra territorium oppidi de Moneada (extra oppidum tamen) monasterium quoddam fratrum divi Francisci ordinis, sub Sancti Didaci nomine, erectum est, in eoque quadraginta cohabitant fratres.

Est etiam monasterium aliud ordinis Sancti Augustini in memorato oppido de Rocafort et in eo octo commorantur religiosi.

Quart [Aldaya]

Ecclesia oppidi Quart, quae etiam parrochialis est, centum et quinquaginta domicilia habet et septingentas personas sacram communionem summentes. Ecclesiasticorum sacramentorum administratio divinique cultus celebratio incumbit monachis Beatae Mariae dictae de Poblet, divi Bernardo ordinis, qui domini temporales dicti oppidi sunt. Sed uni ex monachis, ab ordinario approbato, huius curae regimen in particulari committitur. Est huic oppido annexum aliud dictum Aldaya quod septuaginta continet domos, ducentosque et decem parrochianos sacram Communionem suscipientes. In quo etiam religiosus alter eiusdem ordinis, vicarius nuncupatus, curam animarum gerit. Fructus dictae parrochialis ducenta aurea sunt et in ecclesia oppidi de Quart duo beneficia sunt instituta.

Alginet

Parrochialis ecclesia de Alginet, centum viginti quinque continet domos et tercentos parrochianos, qui ad sacram mensam accedunt. Ab uno perpetuo parrocho sacramenta administrantur, eius fructus aureorum (fol. 63 v.) ducentorum summam capiunt.

Alcudia

Ecclesia oppidi de Carlet ducenta nonaginta parrochianorum domicilia complectitur et nongentas sexaginta personas ad sanctissimum Eucharistiae sacramentum accedentes. A perpetuo vicario cura gubernatur, eique pro salario rector oppidi de Carlet septuaginta quinque scuta pendit, ex quo fructus huius oppidi percipit ac etiam emolumenta omnia ipsius ecclesiae assignata sunt. In hac ecclesia instituta sunt beneficia sex residentique comuniter duo sacerdotes.

Intra ipsius fines coenobium quoddam, ordinis divi Francisci discalciati-
orum, sub Sanctae Barbarae auxilio constructum est, in eoque quattuordecim
religiosi numerantur.

Silla

Centum et viginti parrochianorum domicilia et tercentos sexaginta fideles
sacrosanctam Eucharistiam summentes in parrochiali ecclesia oppidi de Silla
(quod est religionis militaris Montesiae) numerantur. Ab uno parrocho regi-
tur, qui unoquoque anno centum et quinquaginta aurea percipit.

Benifayo [Almuçafes]

Parrochialis ecclesia oppidi Benifayo quinquaginta continet domos, cui
oppidum de Almuçafes quinquaginta etiam domorum est annexum, in quibus
tercentae triginta personae ad sacram Communionem admittuntur. Regitur
a rectore uno ac temporali vicario, qui in oppido de Almuçafes habitat.
Fructus quolibet anno ad ducentorum ducatorum summam ascendunt. Estque
in ecclesia de Almuçafes unicum beneficium fundatum.

Torrent [Picaña y Vistabella]

Ecclesia parrochialis oppidi de Torrent tercenta continet domicilia, cui
annexum est oppidulum vulgo dictum Picaña, viginti septem domorum ac
etiam oppidulum de Vistabella continens domicilia decem et septem, ex quo-
rum incolis ad sacrosanctam Eucharistiam summentes (fol. 64 r.) mille centum
et quadraginta apti sunt. Ab uno perpetuo parrocho cura animarum regitur
qui pro sublevandis oneribus duo temporales vicarii adhibentur, quorum alter
in oppido praedicto de Picaña residet. Fructus rectoriae summam tercen-
torum aureorum singulis annis ascendunt. In parrochiali ecclesia de Torrent
duo beneficia, capellanique duae instituta sunt, residentque duo sacerdotes.

In huius paroeciae ambitu monasterium, fratrum discalciatorum divi Fran-
cisci ordinis, sub Sanctae Mariae Montis Sion titulo erectum est. Incolitur
a decem et sex religiosiis.

Albal [Catarroja]

Domos quinquaginta habet ecclesia parrochialis oppidi de Albal, cui an-
nexum est oppidum de Catarroja, in quo centum et septuaginta domicilia
sunt, in quibus oppidis sexcenti et quinquaginta fideles Sanctissimum Eucha-
ristiae sacramentum sumunt. Unus rector curam animarum regit, cui datus
est unus temporalis vicarius pro oneribus sui muneris levandis, qui in praefato
oppido de Catarroja commoratur. Percipiuntur aurei quatuorcenti a rectorc.

Puig

Paroecia oppidi dicti del Puig nonaginta continet domos et personas ter-
centas Sanctissimum Eucharistiae sacramentum summentes. Cura conventui

beatæ Mariæ del Puig, ordinis redemptionis captivorum de Mercede, qui in præfato oppido est incumbit. Regitque eam sacerdos unus ipsiusmet conventus ab ordinario approbatus; sunt in hoc coenobio capellani quinque institutæ. Ibi viginti monachi commorantur. Rectoriæ vero annui redditus aureorum ducentorum valoris stimantur.

Intra terminum huius oppidi monasterium quoddam cartusiensis ordinis (fol. 64 v.) nis (vulgo dictum Ara Christi) constructum est, in quo sex religiosi tantum vitam transigunt.

Puçol

Ecclesia parochialis oppidi Puçol, quod mensæ archiepiscopalis est, centum et sexaginta numerat domicilia, ex quorum habitatoribus quingenti et octuaginta coelesti pane recreantur. Ab uno tantum parrocho gubernatur, cui redditus annui ducenti auri sunt. Quinque beneficia sunt in hac ecclesia instituta, residentque in ea duo sacerdotes.

Intra huius paroeciae terminos fundatum existit monasterium fratrum sub titulo Vallis Jesu, ordinis Sancti Francisci, in eoque fere semper religiosi viginti assignati sunt.

Riola [Fortaleny]

Parochialis ecclesia oppidi de Riola domicilia septuaginta complectitur personasque communicantes ducentas et viginti. Annexum habet oppidulum de Fortaleny, viginti octo domorum et personarum nonaginta etiam communicantium. Regitur a rectore uno et altero temporali vicario. Percipit rector scuta annua quadringenta. In ecclesia oppidi Riola duo sunt beneficia instituta et in altera de Fortaleny alterum.

Poliña

Ecclesia parochialis oppidi de Poliña quinquaginta continet domicilia et ex eorum habitatoribus centum et quinquaginta numerantur, qui ad sacram mensam admittuntur. Ab uno perpetuo vicario administratur cura. Sunt in hac ecclesia beneficia duo instituta.

Çueca

Paroecia oppidi Çueca, quæ religionis militaris Montesiæ est, tercenta domicilia et mille personas Sanctissimum Eucharistiæ sacramentum summentes complectitur. Unus inest rector cum (fol. 65 r.) temporali vicario. Fructus huius rectoriæ sunt valoris quadringentorum aureorum anno quolibet. Suntque instituta beneficia decem et clerici sex qui horis intersunt.

Est ibi monasterium quoddam fratrum discalciatorum ordinis divi Francisci, sub Sanctæ Engratiæ tuitione, et in eo religiosi septem Altissimo famulantur.

Cullera

Ecclesia parochialis oppidi de Cullera ducenta et triginta continet domicilia et septingentas personas communicantes. Regitur ab uno rectore et temporali vicario. Percipiuntur ab ea aurea quingenta. Institutaque sunt hic beneficia novem, resident communiter clerici sex.

In huius paroeciae ambitu constructum est monasterium ordinis Sancti Augustini, sub titulo Sanguinis Christi, ubi incolunt religiosi sex.

Sollana

In parochiali ecclesia oppidi de Sollana septuaginta numerantur domus ac ducenti et triginta fideles Sacram Communionem summentes. Regitur a rectore uno, qui percipit scuta ducenta annua. Est ibi unum beneficium institutum.

Intra ipsius oppidi limites monasterium quoddam est ordinis Beatae Mariae de Mercede, ubi septem resident fratres.

Palma [Alnahuir, Ador, Castellonet, Rotova y Almiçera]

Ecclesia parochialis oppidi de Palma septuaginta domos continet. Oppidum de Alnahuir ei annexum est, in quo viginti sunt domus; oppidum de Ador septuaginta domorum; tum oppidulum de Castellonet, qui duodecim domos continet; alterum de Rotova totidem habens domos, et oppidulum de Almiçera, in quo decem et octo numerantur, et inter omnes quingenti et quinquaginta sunt (fol. 65 v.) homines, qui Sacram Communionem suscipiunt. Curam eorum unus perpetuus parochus habet, cui in oneribus duo suffragantur vicarii, quorum unus in oppido de Ador vivit, alterum oppidum de Castellonet habitat. Huius curati de Palma fructus tercentorum aureorum valoris sunt. Ibiq; unicum beneficium institutum est.

Oliva

Parochialis ecclesia oppidi de Oliva quatuor centum domicilia una cum suburbio et octingentos et septuaginta fideles Sacram Communionem suscipientes complectitur. Huius parochialis redditus ad distributiones chori suppresii fuerunt. Unus plebanus electus curam ecclesiae huius regit cum uno temporali vicario. Comite Olive ius patronatus competit. Percipiuntur ab hac paroecia fructus valoris octingentorum aureorum. Novem beneficia instituta sunt in ea ac fere semper horis canonicis clerici decem intersunt.

In suburbio oppidi praefati est ecclesia parochialis sub Sancti Rochi invocatione, illiusque ab uno rectore gubernatur, qui pro sustentatione scuta centum sunt assignata.

Intra eius limites monasterium fratrum ordinis sancti Francisci sub titulo vulgo del Pino, in quo religiosi viginti assignati sunt. Est etiam aliud monialium monasterium ordinis Sanctae Clarae, sub Sanctae Elisabethis invocatione, et in eo duodecim moniales commorantur.

Pego

Ecclesia parrochialis oppidi Pego ducentorum parrochianorum numerat domos, quorum parrochianorum sexcenti ad sacram communionem admittuntur. Regit perpetuus parrochus hanc paroeciam. Eius fructus tercentis aureis annuis stimantur, hic etiam duodecim beneficia instituta sunt, resident comuniter sacerdotes sex.

Beniza

Ecclesia parrochialis oppidi Beniza centum et quinquaginta domos (fol. 66 r.) continet, quadringentas et octuaginta personas Sacram Communionem summentes, quarum cura penes quendam perpetuum parrochum est et eius fructus valoris quadringentorum aureorum. Habet vicarium coadiutorem et in hac ecclesia quatuor beneficia instituta sunt.

Est monasterium intra eius paroeciae limites fratrum ordinis Sancti Francisci, et in eo duodecim religiosi commorantur.

Tablada

Ecclesia parrochialis oppidi Tablada centum et viginti continet domos et personas communicantes quadringentas. Regitur ab uno rectore et ab illa aureos ducentos percipit, estque ibi institutum unicum beneficium.

Calp

Paroecia oppidi Calp sexaginta domicilia complectitur et ducentos et viginti fideles Sacrosanctam Eucharistiam summentes; eorum cura unum vicario perpetuo demandata est, cui parrochus de Beniza centum et octuaginta scuta annis singulis exolvit estque hic unicum beneficium institutum.

Denia

Paroecia civitatis Dianii, vulgo Dcnia, ex domiciliis quingentis constat ac mille supra quingentis fidelibus, qui ad Communionem Sacram apti sunt. Regitur a duobus vicariis, perpetuo uno temporali altero. Huius parrochialis fructus septingentorum aureorum collegio villae Gandiae Societatis Jesu uniti sunt, cum onere memoratos vicarios alendi. Viginti beneficia in hac ecclesia instituta sunt, residentque comuniter beneficiati decem.

Est coenobium constructum sub divi Antonii de Padua munimine et in eo viginti religiosi ordinis Sancti Francisci commorantur.

Aliud quoque est monialium discalciatarum divi Augustini, in quo decem et octo moniales numerantur.

Xabea

Ecclesia parrochialis oppidi Xabea tercenta et quinquaginta continet domicilia ac personas communicantes mille et quingentas. (fol. 66 c.) Parrochus huius paroeciae, praepositus nuncupatur, cuius fructus qui quadringentorum

aureorum summan attingunt in beneficiatorum usum et distributionem chori insumuntur. A praeposito tamen (qui centum annuos aureos et dupplam beneficiati portionem percipit) et duobus temporalibus vicariis ecclesia gubernatur. Sunt in ea duodecim beneficia instituta et in choro residentiam personalem faciunt clerici octo.

In hoc oppido est conventus noviter erectus ordinis Sancti Francisci de Paula, sub titulo Beatae Mariae de Victoria et in eo undecim religiosi commorantur.

Villajoyosa

Oppidi Villajoyosa ecclesia parrochialis est et domicilia ducenta et sexaginta complectitur, personasque communicantes octingentas et quinquaginta. Ab uno regitur parrocho, cui redditus annui sunt aurei centum, in eaque beneficia quatuor instituta sunt et praesbyteri residentes totidem.

Est in hoc oppido monasterium noviter erectum, ordinis Sancti Augustini, sub invocatione Sancti Petri, et in eo septem fratres vitam agunt.

Alcoy

Paroecia oppidi de Alcoy mille domicilia continet et personas quae Sacram Communionem suscipiunt ter mille. Regitur ab uno rectore et vicario temporali, parrocho reddit annuos aureos mille et tercentos ecclesia haec, in qua sunt undecim beneficia instituta et illa possidentes residentiam personalem faciunt.

Monasterium constructum est in hoc oppido, fratrum divi Augustini, et in eo viginti quinque religiosi sunt.

Aliud est etiam Sancti Francisci et viginti monachi regulae ipsius in eo numerantur.

Alterum est monialium discalciatarum divi Augustini numerumque decimum octavum complent ordinario immediate subjectae.

Xixona [Torre de las Mançanas]

(fol. 67 r.) Ecclesia parrochialis oppidi Xixona sexcenta continet domos et mille quingentas personas Sacram Communionem suscipientes. Habet pro annexo oppidulum Torre de las Mançanas, in quo domicilia existunt viginti sex. Cura a parrocho et uno temporali vicario regitur, ex qua aurei nongenti annui percipiuntur eo onere ut in oppidulo praefato vicarium alat. Beneficia septem instituta sunt et clerici residentes una cum substitutis quatuordecim.

Est ibi monasterium ordinis Sancti Francisci, et in illo quatuordecim religiosi convivunt.

Aliud etiam est monialium monasterium eiusdem ordinis, in quo moniales decem vitam agunt.

Penaguila

Centum viginti quinque domicilia ecclesia parochialis oppidi de Penaguila complectitur et communicantes personas quadringentas. A duobus parocia haec gubernatur parrocho scilicet eius temporali vicario. Illius fructus aurei annuis octingentis stimantur. Sex in ea beneficia instituta sunt.

Planes

In ecclesia parochiali oppidi de Planes, centum domibus constante, parochus eius tercentis fidelibus Corpus Domini ministrat. Oppidula tria annexa habet. Unico rectori cura haec commissa est, cuius fructum valor numerum tercentorum aureorum complet. Suntque in ecclesia hac beneficia duo instituta.

Cocentayna

Ecclesia parochialis oppidi de Cocentayna quadringentas habet domos, numerus vero eorum qui coelesti pane vescuntur mille et tercentum. Parochus cum vicario eam regit. Redditus sexcenti aurei pensione tamen annua quadringentorum aureorum de camara gravatur aliisque oneribus, ita quod centum pro rectore minime remanent. Beneficia viginti in hac ecclesia instituta sunt residentque clerici duodecim.

In hoc oppido est monasterium ordinis Sancti Francisci, in eoque viginti religiosi degunt.

Ontiñent

(fol. 67 v.) Mille supra ducenta continet domicilia parocia oppidi de Ontiñent et qui angelorum cibo recreantur quatuor mille sunt. Parocia dicitur plebania, cuius fructus, qui mille aureos annuos excedunt, in clericorum usum et chori distributiones distribuuntur. A Plebania et duobus vicariis stipendio a clero conductis tota parocia gubernatur. Sunt in hac ecclesia beneficia quadraginta tria instituta. Resident triginta sex beneficiati, qui a prima usque ad completas horas canonicas quotidie decantant et eorum quivis quinquaginta aureos ex distributionibus singulis annis colligit.

In eodem oppido de Ontiñent est alia ecclesia divi Michaelis, in qua sacramenta administrantur, cuius cura vicariorum uni est comissa. Est etiam conventus ordinis praedicatorum et in eo triginta religiosi et alius fratrum discalciatorum divi Francisci ordinis sub divi Bernardi tutela, in quo decem et octo religiosi commorantur.

Alius observentiae Sancti Francisci et a monachis duodecim incolitur. Alter capuccionorum, in quo totidem sunt religiosi.

Monialium aliud est monasterium ordinis carmelitarum, quod a triginta monialibus incolitur.

Agullent

Ecclesia parochialis oppidi Agullent ducentas habet domos ac personas sexcentas, quae ad Sacram mensam accedunt. Huius parochialis curam gerit vicarius semper stipendio conductus, et ultra illud emolumenta ipsius ecclesiae vicarius percipit, praeter fructus annuos quos ecclesia de Ontiñent colligit.

In hoc oppido est unicus conventus ordinis praedicatorum, in quo decem religiosi degunt.

Bocayrent [Alfafara]

In oppido de Bocayrent ecclesia parochialis quadringenta complectur (fol. 68 r.) domicilia et mille supra ducentos homines qui ad Sacram Mensam accedunt. Primitiales fructus huius ecclesiae, qui quingentorum aureorum valoris censentur clero eiusdem ecclesiae, auctoritate apostolica, sunt applicati pro distributionibus chori. Animarum curam vicarius quidam temporalis gerit, cui oppidum de Alfara sexaginta domos habens et annexum in quo alius vicarius ut sacramenta administret residet et hic unicum est beneficium institutum. In praedicta ecclesia de Bocayrent beneficia viginti quatuor sunt et plerumque quatuordecim clerici resident.

In hoc oppido est monasterium fratrum divi Francisci ordinis, sub invocatione divi Bernardi erectum, in quo quindecim fratres commorantur. Aliud etiam est monialium ordinis divi Augustini, sub invocatione Virginis Mariae Dolorum, in quo duodecim moniales sunt.

Est etiam heremitica domus, nomine Calvarii Montis edificata, quae est veluti refugium mulierum volentium Domino famulari, et in ea decem communiter vitam agunt, nullam tamen religionem profitentur nec votum emittunt.

Agres

Ecclesia parochialis oppidi de Agres centum et viginti habet domicilia ac tercentas et sexaginta personas quae Sacram Communionem suscipiunt. Haec a rectore perpetuo gubernatur, cui redditus annui ducenti aurei. Hic etiam est beneficium unicum institutum.

In hoc oppido est conventus ordinis divi Francisci, sub invocatione Matris Dei, ubi quindecim sunt religiosi.

Bañeres

Ecclesia parochialis oppidi Bañeres centum habet domicilia et tercentas personas communicantes Harum cura penes parrochum cui redditus annui sunt aurei ducenti. Ibiq; unicum est institutum beneficium.

Biar

Oppidi de Biar parochialis ecclesia tercentas et quinquaginta habet domos, quarum incolae mille sunt qui ad Divinam Mensam accedunt.

(fol. 68 v.) Regitur a parrocho et vicario reddit singulis annis sexcentos aureos. Sunt in hac ecclesia beneficia octo et sex resident sacerdotes.

Castalla [Onil]

Oppidum de Castalla quadringenta continet domicilia. Huic paroecia annexa est cura oppidi Onil. In utroque mille et septingenti homines ad Sacram Communionem accedunt, quorum cura penes parrochum perpetuum est et duos vicarios, alterum Castallae, Onili alterum degentes. Paroecia haec rectori reddit mille et ducentos annuos aureos. Instituta sunt in ecclesia de Castalla beneficia septem, quorum beneficiati resident, et in ecclesia de Onil quatuor, residentque beneficiati ipsi.

Est monasterium hic fratrum minimorum quod nunc a decem tantum fratribus incolitur.

Tibi

Ecclesia de Tibi centum numerat domos ex quarum incolis tercenti ad Sacram Communionem admittuntur. Regit perpetuus rector hanc ecclesiam, cuius fructus aureis centum stimantur.

Ibi

In oppido de Ibi ducentae et quinquaginta domus sunt et octingenti incolae ad sacram mensam accedentes. Unico rectori cura huius oppidi commissa est, cui parrochus Castallae solvit quotannis ducentos aureos eo onere ut vicarium alat; ibique beneficia quinque instituta sunt et resident sacerdotes duo.

Canales [Alcudia y La Torre]

Oppidum de Canales centum et triginta domiciliis constat. In eius parochiali ecclesia quadringentis hominibus Corpus Domini ministratur. Annexum habet oppidulum Alcudiae nomine, continens triginta domos et sexaginta personas communicantes.

Item aliud nomine La Torre, viginti domicilia complectens et personas communicantes sexaginta. A duobus haec parrochia regitur (fol. 69 r.) rectore scilicet eiusque vicario. Fructus ducentis aureis stimantur. In hac parochiali duo beneficia instituta sunt.

Vilanova de Castello

Ecclesia parochialis oppidi Vilanova de Castello continet domicilia ducenta et triginta et incolas sexcentos qui divino pane vescantur. Sub uno rectore perpetuo et temporali vicario cura est, cuius fructus pretio quadringentorum aureorum stimantur. Beneficia continet decem et tres tantum resident beneficiati.

Est etiam ex familia dominicana monasterium cum fratribus octo sub divi Vincentii Ferrarii nomine.

Moxent

In oppido de Moxent ducentae et quadraginta existunt domus et in his personae septingentae Eucharistiam summentes. Illius oppidi ecclesia parochialis ab uno parrocho et alio vicario sacramenta administrantur parochianis. Excipiuntur ab illa fructus septingentorum aureorum. Decem beneficia in hac ecclesia instituta sunt, cui octo inserviunt beneficiati.

Fundatum est monasterium divi Francisci ordinis, in quo quindecim fratres cohabitant, qui incolarum eleemosinis aluntur.

La Fuente

In ecclesia parochiali oppidi de La Fuente de la Higuera centum et triginta existunt domicilia ex quorum incolis quadringenti Divinam Communionem sumunt. Sub uno rectore eius cura est, ex qua aureos quingentos quotannis percipit et unicum est beneficium institutum.

Montesa

Parochialis ecclesia oppidi Montesa est monasterium et caput totius ordinis seu religionis militaris beatæ Virginis de Montesa, in eo aluntur triginta religiosi viri eius habitu et crucibus insigniti. Oppidum ducentis domibus constat ac fidelibus sexcentis Eucharistiae Sacramentum summentibus. Tota huius ecclesiae cura ad praedictum monasterium spectat, regiturque a quodam (fol. 69 v.) sacerdote huius religionis ab ordinario approbato. Sunt in hac ecclesia quatuor beneficia instituta.

Vallada

Sub dictae religionis administratione est ecclesia oppidi de Vallada, quae ex centum et septuaginta domibus et personas quingentis, quae ad Sacram Communionem aptae sunt, constat. Unus est Montesiae religiosus eius curam gerit, approbatus tamen ab ordinario. Tria sunt hic beneficia instituta et duo resident clerici.

Enguera

Ecclesia parochialis oppidi Enguera tercenta et quindecim domicilia complectitur in illisque nongentae personae communicantes. Regitur a parrocho uno et uno vicario. Excipiuntur ab illa fructus tercentorum aureorum. Duo sunt in hac ecclesia beneficia et totidem sacerdotes residentes.

Olleria

Parochialis ecclesia oppidi de la Olleria tercentas et octuaginta domos continet et mille ducentas et viginti personas, quae ad Sacram Communionem admittuntur. Regitur a rectore uno et temporali vicario, cuius fructus aureis quadringentis stimantur. Sex in illa beneficia sunt, praesbyterique sex con-

tinuo horis intersunt. Est monasterium sub Virginis Mariae de Loreto nomine, praedicatorum ordinis, in illoque fratres quatuor.

Aliud etiam capuccinorum ex divi Francisci familia, in eoque duodecim fratres numerantur.

Monialium alterum est discalciatarum divi Augustini ordinis, in quo totidem sunt moniales sub obedientia ordinarii.

Luchente [Quatretonda]

Oppidum de Luchente centum nonaginta continet domos, habetque annexum oppidum Quatretonda, centum et triginta domiciliorum. In his omnibus personae communicantes nongentae et sexaginta (fol. 70 r.) numerantur. Huius ecclesiae cura comissa est monasterio fratrum ordinis praedicatorum eiusdem oppidi Luchente sub sanctissimi Corporis Christi nomine. Verum religiosi qui curam amborum oppidorum gerunt, ab ordinario approbaturi sunt. Convivunt in monasterio fratres quinquaginta. In ecclesia tres resident praesbyteri et totidem in illa sunt beneficia instituta.

Beniganim

Ecclesia oppidi de Beniganim ducentae et septuaginta continet domicilia in illisque octingentae et quindecim personae sunt Sacram Eucharistiam summentes. Cura eorum ab uno perpetuo parrocho et temporali vicario regitur et ab illa scuta aurea quadringenta percipiuntur. Octo sunt in hac ecclesia beneficia et quinque beneficiati resident.

Est monasterium fratrum discalciatorum divi Francisci ordinis, quod a duodecim incolitur religiosis.

Aliud etiam monialium discalciatarum divi Augustini ordinis in illoque moniales decem ordinario subiectae convivunt.

Albayda [Palomar]

Oppidum de Albayda tercentas continet domos et nongentas personas communicantes. Annexumque habet oppidum del Palomar octuaginta domiciliorum et ducentarum ac quadraginta personarum communicantium. Percipiuntur ab illa fructus quingentorum aureorum. Sunt in hac ecclesia novem beneficia et sacerdotes resident septem. Hic est monasterium praedicatorum ordinis sub titulo sanctae Tomae incolitur a duodecim fratribus.

Aliud etiam capuccinorum et in eo totidem religiosi commorantur.

Montaverner [Colata]

Oppidum de Montaverner sexaginta complectitur domos et centum octuaginta fideles Sacram Communionem summentes. Habet annexum oppidulum de Colata viginti domorum et regitur a parro- (fol. 70 v.) cho uno. Percipiuntur ab illa aurei centum.

Alzira [Cabanes y Montartal]

Ecclesia parochialis oppidi Algezirae sexcenta et sexaginta domicilia ac bis mille et quadringentas personas ad Sacram Mensam accedentes numerat. Sunt hic ecclesiae duae sub uno eodemque parrocho ac duobus vicariis. Cura haec primitiis fructibus caret quoniam archidiaconatus Algezirae, quae dignitas est ecclesiae metropolitanae, applicati existunt. Habet tamen oblationes altari ferri solitas et aureos centum. Sunt in hac ecclesia quinquaginta sex fundata beneficia. Resident comuniter beneficiati viginti qui divinis horis intersunt.

In hoc oppido fundata sunt monasteria unum fratrum divi Augustini ordinis, quod triginta religiosi habitant.

Aliud etiam extra muros, ordinis Sanctae Trinitatis, sub Sancti Bernardi invocatione et incolitur a decem et sex religiosis.

Aliud fratrum ordinis divi Francisci et sanctae Barbarae dicatur et in illo viginti sex fratres.

Aliud capuccinorum eiusdem ordinis sub invocatione Virginis Anunciatæ et in illo decem et octo fratres.

Sunt etiam monasteria monialium duo: unum capuccinarum ordinis sancti Francisci et in eo duodecim moniales sub ordinarii obedientia; et alterum sub titulo sanctae Luciae, triginta quatuor monialium ordinis sancti Augustini.

Annexa sunt huic ecclesiae Algezirae oppidula de Cabanes, trium domicilia et Montartal viginti. Estque in oppido Algezira hospitale ad pauperes infirmos medendos.

Est praeterea in territorio huius oppidi Algezirae monasterium ordinis (fol. 71 r.) sancti Hieronymi, nuncupatum de la Murta, in illoque fratres quadraginta commorantur.

Aliud etiam est fratrum ordinis Sancti Augustini, Aquas Vivas appellatur, in illoque decem resident fratres.

Algemesi

Ecclesia parochialis Algemesi quadringenta domicilia continet et mille sexcentas personas communicantes. Regitur ab uno rectore, excipiuntur ab hac cura annui aurei tercentum. Novem sunt beneficia instituta, resident comuniter octo sacerdotes in ecclesia huius oppidi. Est ibi monasterium praedicatorum ordinis sub divi Vincentii Ferrarii patrocinio constructum, in illoque duodecim incolunt religiosi.

Guadazuar

Ecclesia oppidi Guadazuar domicilia ducenta complectitur et personas sexcentas quae Sacram Communionem suscipiunt, harum cura penes parrochum, cui annui redditus sunt aurei ducenti. Sunt tria instituta beneficia et unus tantum residet beneficiatus.

Carcaxent [Cugullada]

Domos tercentas continet parrochialis ecclesia oppidi Carcaxent, annexumque habet oppidum Cugullada, quinquaginta complectens domicilia et in ambobus eius parrochus mille et tercentis fidelibus Corpus Domini ministrat. Regitur a rectore uno et duobus vicariis quorum unus in oppido Cugullada moratur. Percipiuntur ab illa mille aurei. Sunt in ecclesia hac beneficia septem instituta, sexque beneficiati resident. In oppido Cugullada unum est beneficium fundatum.

Est monasterium in oppido Carcaxent fratrum franciscanorum, in illoque decem et octo religiosi assignati sunt.

Puebla Larga

Ecclesia parrochialis de la Puebla Larga centum domicilia complectitur et fideles tercentos Sacram Eucharistiam summentes, eorum cura ab uno parrocho perpetuo gubernatur, eius fructus aureis ducentis annis singulis stimantur.

Albalat de Pardines

(fol. 71 v.) Ex centum et viginti domibus ac tercentis et sexaginta personis communicantibus constat parrochialis ecclesia oppidi Albalat de Pardines. Regitur ab uno rectore, a quo scuta aurea quadringenta percipiuntur. Sunt hic duo beneficia instituta et unus residet beneficiatus.

Pardines

Parrochialis ecclesia oppidi de Pardines viginti octo domos et fideles centum ad Sacram Mensam accedentes amplectitur. Penes unum parrochum est cura cui redditus annui sunt aurei centum. Unicum ibi beneficium institutum est.

Siete Aguas

Ecclesia parrochialis oppidi Siete Aguas quadraginta quatuor domicilia complectitur, in illisque centum et quadraginta fideles numerantur, qui ad Sacrosanctam Eucharistiam summendam apti sunt, quorum cura ab uno rectore gubernatur cui reddit aureos centum.

Liria

Ecclesia parrochialis oppidi Liria domibus tercentis et sexaginta ac mille et ducentis personis communicantibus constat. Fructus applicati sunt monasterio de Porta Coeli, ordinis cartusiensis (quod in termino dicti oppidi est constructum), in quo viginti monachi commorantur. Regitur haec paroecia ab uno vicario perpetuo ac alio temporali quibus certi redditus destinati sunt. Hic decem et octo beneficia fundata sunt, residentque beneficiati decem. Est praeterea prope oppidum devotarum faeminarum refugium seu domus cuius

ecclesia in honorem divi Michaelis edificata, in qua viginti degunt quae nullam profitentur religionem nec votum emittunt.

Est etiam monasterium ordinis Sanctissimae Trinitatis et in illo duodecim religiosi vivunt. Aliud est ordinis Sancti Francisci discalciatorum et in eo decem et sex monachi commorantur.

Puebla de Benaguazil

Parrochialis de la Puebla de Benaguazil ex domibus centum et viginti et fidelibus Corpus Domini summentibus quadringentis constat. Regitur a vicario uno perpetuo. Oblationis altari factas percipiente primitiales fructus dicto monasterio Porta Coeli applicati sunt. Tria beneficia in hac parrochiali ecclesia instituta sunt.

Intra terminum huius oppidi est conventus noviter erectus ordinis praedicatorum, sub sancti Sebastiani invocatione et in eo quinque religiosi assignati sunt.

Chulilla [La Llosa]

(fol. 72 r.). Parrochialis ecclesia oppidi de Chulilla quod est archiepiscopalis camerae, centum et viginti continet domicilia, personasque communicantes ducentas et quinquaginta. Earum cura a parrocho uno gubernatur. Fructus illius centum et quinquaginta aurei. Est hic institutum unicum beneficium. Haec parrochialis annexum habet oppidum de la Llosa (etiam camerae archiepiscopi) viginti domiciliorum et quinquaginta personarum communicantium. Residet hic unus vicarius.

Villar

Ecclesia parrochialis oppidi del Villar (quod etiam archiepiscopi est) centum et viginti domicilia habet et tercentos et quinquaginta fideles Sacram Communionem summentes. Regitur a parrocho uno a quo percipiuntur aurei centum. Sunt ibi duo beneficia.

Sot

Oppidi de Sot ecclesia parrochialis viginti quinque domibus et octuaginta hominibus Sacram Eucharistiam summentibus constat et regitur ab uno perpetuo parrocho.

Villahermosa

Paroecia oppidi de Villahermosa domicilia ducenta et octuaginta complectitur, in illisque fideles octingenti ad Sacram Mensam accedentes numerantur; eorum cura ab uno parrocho et temporali vicario regitur, tercentos aureos quotannis ex ea percipiente. Beneficia viginti tria sunt instituta; resident comuniter octo beneficiatis.

Çucayna

Ecclesia parrochialis oppidi de Çucayna septuaginta continet domos, personasque communicantes ducentas et quinquaginta. Regitur ab uno rectore percipiunturque ab illa aurei centum. Est etiam in hac ecclesia unum beneficium institutum.

Cortes

Ecclesia parrochialis oppidi de Cortes de Arenoso ex centum et nonaginta domibus constat, in illiusque quingentae personae communicantes vivunt. Cura et penes unum parrochum cum annui redditus aurei centum. Sunt in hac paroecia sex beneficia instituta et resident tres clerici.

Puebla de Arenoso

Parrochialis oppidi de la Puebla de Arenoso centum et quadraginta habet domicilia et communicantes personas quatuor centum; eius cura ab uno gubernatur rectore, qui singulis annis percipit centum aureos. Hic unum est beneficium.

Ludiente [Arce de Villamalefa]

Parrochialis oppidi de Ludiente septuaginta continet domos et personas communicantes ducentas. Gubernatur a rectore uno, a quo centum et quinquaginta scuta percipiuntur. Sunt in hac ecclesia duo beneficia instituta. Habet pro annexo Arcem de Villamalefa, domos triginta habentem et octuaginta (fol. 72 v.) personas communicantes. Regitur ab uno vicario.

Villamalur

Paroecia oppidi de Villamalur viginti quinque continet domicilia et sexaginta communicantes personas. Regitur ab uno parrocho. Annexumque habet oppidum de Torralba, viginti domorum et quinquaginta personarum communicantium. Percipitque parrochus singulis annis aureos centum et tenetur diebus dominicis et festivis bis celebrare sacram.

Molviedro

Ecclesia parrochialis oppidi de Molviedro (olim Saguntum) quingenta domicilia continet et mille quadringentas et septuaginta octo personas quae angelorum cibo recreantur. Regitur duobus vicariis, perpetuo uno, temporali alio. Fructus percipiuntur ab archidiacono Muriveteris, qui dignitas est metropolitanae ecclesiae valetinae. Sunt in hac ecclesia viginti quinque beneficia instituta, resident presbyteri duodecim. Estque in hoc oppido ecclesia annexa parrochiali in Sancti Salvatoris honorem fundata.

Est etiam in hoc oppido monasterium fratrum divi Francisci et in eo triginta religiosi commorantur.

Aliud etiam est ordinis sanctissimae Trinitatis, in quo duodecim sunt religiosi. Monialium alterum est ordinis servorum Beatae Mariae, dictum *Pes Crucis*, incolitur a viginti quinque monialibus.

Canet

Ecclesia parochialis oppidi Canet triginta continet domos, quarum incolae centum et triginta sunt, qui animam divinis epulis reficiunt. Quorum cura penes unum parochum, cui redditus annui sunt aurei septuaginta. Hic unicum beneficium institutum est.

* * *

(fol. 73 r.). Multa alia oppida sunt in praedicto archiepiscopatu valentino, quorum habitatores olim mahometicam sectam profitebantur, qui anno millesimo quingentesimo vigesimo sexto ad fidem catholicam conversi, baptizati fuerunt et in eorum oppidis multas ecclesiae constructae et in parochiales erectae. Ut autem isti noviter ad fidem catholicam conversi magis ac melius in eadem fide instrui possent multae aliae parochiales ecclesiae de novo creatae fuerunt, et alia media a praedecessore archiepiscopo aliisque episcopis sapientissime excogitata atque disposita sancto zelo executioni mandata, Catholico etiam Hispaniarum Rege ad omnia favorem et auxilium exhibente. Sed eorundem noviter conversorum ad fidem impietas et perfidia, omnia cassa reddiderunt, imo proficientes in peius, manifeste Deo et regi infideles deprehensi fuerunt. Et ideo ab eodem Catholico Rege anno millesimo sexcentesimo nono omnes ab his Hispaniarum regnis expulsi, qua generali eorum expulsionem oppida ab eis habitata deserta remanserunt. Et quamvis postea diversarum nationum homines ad praedicta loca habitanda confluerint, non tamen ita permanenter quin loca mutantem quae iam plena incolarum erant, statim absque habitatoribus remanebat. Nec adhuc ita stabiles ac firmi res huius novae populationis sunt, ut aliquid certi ad praesens de eis dici possit, sed omni studio et diligentia quae expedire videntur providere, disponere ac promovere curat archiepiscopus. Oppida igitur, a praedictis noviter ad fidem conversis et ab Hispania expulsis deserta relicta, sunt tercenta et nonaginta unum et in eis erant domus decem et septem mille et octuaginta sex, in centum octuaginta et una ecclesiis parochialibus divisae, in quibus decem et octo beneficia instituta sunt et in diversis praedictorum oppidorum octo monasteria fratrum diversorum ordinum. Eorundem autem omnium oppidorum ecclesiae parochiales sunt quae sequuntur:

(fol. 73 v.). *Mislata*.

Alaquas: et in hoc oppido est unus conventus ordinis Sancti Francisci de Paula, in quo viginti religiosi degunt.

Benimamet: et in ecclesia huius oppidi duo beneficia instituta sunt.

Paterna

Manizes

Gestalcamp

Chiva: et in hoc oppido est conventus ordinis sancti Francisci, post expul-
sionem erectus, et in eo novem monachi vitam agunt.

Godelleta

Turis

Rahal

Montserrat cum annexo Montroy

Buñol

Macastre cum suo annexo Alboraig

Iatova

Benaguazir

Benizano

Villamarchant

Pedralva cum annexo Bugarra

Ribarroja

Gestalg

Betera

Seira cum annexis Ria et Naquera

Olocau: et in ecclesia huius oppidi est unum beneficium institutum.

Marines cum annexo Gatova

Faura cum annexis Rumbau et Almerich.

Benifayro cum annexis Santa Coloma, Garrofera y Los Frayles.

Benavites cum suis annexis Alqueria Blanca et Alarp.

Quart et Quartel: et in hoc oppido est monasterium, post expulsionem fun-
datum, ordinis servorum beatae Mariae, in quo septem religiosi cohabitant.

Petres

Estivella cum suo annexo Beselga.

Albalat cum annexo Segart

Gilet

Algar

Algimia

Alfara

Toga

Cirat

Espadella cum annexis Torrechiva et Vallat.

Argelita

Ayoder cum suo annexo Fuentes et in oppido Ayoder est conventus ordinis
praedicatorum, in eoque duodecim sunt religiosi.

(fol. 74 r.). Montanejos cum annexis Aranelos et Alqueria Baxa.

Lombay cum annexis Catadau et Alfarp et in oppido Lombay est conventus
ordinis praedicatorum et in eo viginti quatuor religiosi commorantur.

Aledua

Xarafuel

Teresa

Sarra

Xalant

Cofrentes

Dos Aguas

Otanell

Cortes cum annexo Roaya

Boxet

Millas

Chella

Bolbayt

Navarres cum annexo Alcuñia

Bicorp cum annexo Benedris

Quesa

Anna cum annexo La Vilanova

Picacent cum annexo Alcacer

Carlet: in ecclesia huius oppidi sunt tria beneficia instituta, ibique est conventus, post expulsionem erectus, ordinis praedicatorum et in eo quinque religiosi sunt.

Benimodol

Alcantera

Benexidcs

Carcer et in ecclesia huius oppidi tria sunt beneficia instituta.

Cotes

Sumacarcer

Antella

Tous cum annexo Terrabona et in ecclesia de Tous est unum beneficium.

Vilanova Algezirae

Toro cum annexis Benimuslem et Pujol

Resalany

Masalaves

Alberrich cum annexis Foyeta et Benifaraig

Alcoçer cum annexo Gavarda

Alasquer

Enova cum annexis Sans et Abad et in ecclesia huius oppidi de Enova est unum beneficium.

Rafelguaraf cum annexis Tosalet et Verfull.

Manuel cum annexis San Juan, Faldeta et Torreta.

Benimexix cum annexo Señera.

Vilanova de Xativa

Novelle cum annexo Anahuir.

(fol. 74 v.). Ayacor

Torre de los Frailes cum annexo Cerda

Rogla cum annexis Corbera et Torrent

Valles cum annexis Mejorada, Meneu i Ciris.

Llosa cum annexo Sorio.

Torre de Lloris cum annexo Miralbo.

Genoves cum annexo Alboŷ.

Barcheta.

Estubeny.
 Sallent.
 Alcudia de Canals
 Bonrrepos cum anneo Miranbell.
 Benicolet cum annexo Pinet
 Alfarrasi
 Bellus
 Sanpere cum annexis Quadacequies et Beniçuera.
 Belgida
 Otos cum annexis Carricola et Torralb.
 Colata cum annexo Bufali.
 Adzaneta
 Aljorf cum annexo Beniçoda.
 Ayelo
 Castello de Rugat.
 Montichelvo cum annexis Rugat et Ayelo.
 Terrateig.
 Rafol cum annexo Alcudia.
 Salem cum annexis Benichevich et Elda.
 Beniadjar.
 Corbera.
 Llauri cum suis annexis Benihomer et Beniboquer et in ecclesia de Llauri est unum beneficium.
 Umbria cum annexo Rafol et in ecclesia de Rafol est unum beneficium fundatum.
 Alcudiola cum annexis Maçalali et Favara.
 Taberna
 Simat
 Benifallim cum annexo Alfulell.
 Suburbium Gandiae.
 Martorell
 Beniarjo cum annexo Pardinis et rectoriae horum oppidorum est unitum unum beneficium simplex.
 Almoynes cum annexis Benieto et Morera.
 Bellreguart.
 Miramar cum annexis Daymus et Tamarit.
 Piles cum annexis Palmera et Rafelsinen.
 Real de Gandia cum annexo Benipexcara.
 (fol. 75 r.). Benexides cum annexo Aiqueria Nova.
 Beniopa cum annexis Alcodar et Benicanena.
 Xereza cum annexo Xaraco, etiam rectoriae horum oppidorum est annexum quoddam beneficium simplex.
 Vifalonga cum annexis Buxerques, La Fuente, Alcudia et Caiz.
 Reconchent cum annexis Almacita et Forná.
 Suburbium Olivae.
 Putrias cum annexo Benifla.

- Rafercofer cum annexis Alcudiola, La Condesa et Los Frayles.
 Fuente d'En Carros et in ecclesia huius oppidi institutum est unum beneficium et altera capellania.
- Favara cum suis annexis Adzaneta, Benimuyeta et Adzuvia.
- Ondara cum annexo Pamies. In ecclesia oppidi Ondara est unum beneficium ac etiam ibi conventus, post expulsionem erectus, ordinis sancti Francisci de Paula et in eo decem religiosi habitant.
- Verger cum annexis Mirarosa, Sella y Miraflor.
- Beniarbeig cum annexis Beniomer et Benicadin.
- Sagra cum annexis Rafol, Tormos, Benimelich, Negrals et Seneta.
 Gata.
- Pedreguer cum annexo Matoses.
- Alpotron cum annexis Carroja, Lombay et Benicelin.
- Benirrama cum annexis Alcudia, Benimamet, Benilmohamet, Benimaiorques et Castellum de Gallinera.
- Beniciva cum annexis Beniali, Rafalet, Benitaer, Benistrop, Bolcacim et la Solana et in oppido Beniciva est monasterium, post expulsionem erectum, ordinis sancti Francisci discalciatorum, in quo novem religiosi commorantur.
- Bisbilam cum annexis Serra, Solana, Benicais, Cayrola et Benijuart.
- Jovada cum suis annexis Adzuvia, Roca, Beniaya, Querola et Beniali.
 Murla.
- Orba cum annexis Isber et Benidoleig.
- Campell cum annexis Benimaurell et Alfeix.
- Parcent cum annexis Benisembla et Berniza.
- Xalo cum annexis Liba et Benibraim.
- Alcalali cum annexis Mosquera, Llosa et Beniaya.
 Senija.
 Tarbena
- (fol. 75 v.). Païop cum annexis Chirles, Nucia et Castellum de Benidorm.
- Callosa cum annexis Micieta, Altea et Algar et in ecclesia de Callosa unum est beneficium institutum.
- Bolulla cum annexis Garchi et Alcia.
- Alcudia de Castells cum annexis Ayal et Villa.
- Castellum de Guadalest cum annexo Benimantell et in ecclesia Castellum unum beneficium.
- Alfofra cum annexis Florent et Abdet.
- Beniarda cum annexo Benifato, Adzaneta, Benicalit, Benicais, Maurar, Benimufa et Benicacim.
- Benicecli cum annexis Ondara, Ondarella et Magercas.
- Balones cum annexis Quatretonda et Beniayso.
- Benimaçot cum annexis Costurera, Beniasmet, Rafalet, Tollo, Capaymona et Benicerdo.
- Fatjeca cum annexo Fomerca,
 Orcheta,

Finestrat cum annexo suburbio et in ecclesia oppidi Finestrat est fundatum unum beneficium.

Castellum de Rellcu.

Sella.

Gorga cum suo annexo Millena.

Benimarfull cum suis annexis Benillup et Aibacer.

Benillup cum suo annexo Beniraes.

Lorcha cum suo annexo Chensia.

Catamarra cum suis annexis Margarida, Llombo et Benicapsell.

Almudayna cum suo annexo Benialfaqui.

Benilloba.

Alcoleja cum suis annexis Benasau, Beniafer, Ares et Beniganna.

Suburbium de Cocentayna cum annexis Fraga et Estaña.

Muro cum suis annexis Sella, Benufit, Benamir et Serra.

Alcudia de Cocentayna cum suis annexis N^aAranda, Benitaer et Ferris.

Gayanes cum suis annexis Alcoceret et Torballos.

(fol. 76 r.). Quae autem exactius explicare oporteat Franciscus Masius, presbyter Valentinus, specialiter ad hoc et ad Visitationem Liminum Apostolorum Petri et Pauli ac ut sanctissimi domini nostri pedes, nomine praedicti archiepiscopi Valentini deosculetur explicavit. Cunctaque uti plene instructus exponet eidem sanctissimo seu illustrissimo et reverendissimo cardinali proponenti et quibuscumque aliis, quibus rerum omnium praedicti archiepiscopatus Valentini rationem reddere oporteat. Valentiae, die nona maii, anni MDCXVII.

Frater ISIDORUS ALIAGA

archiepiscopus valentinus.

VINCENTIUS PEREZ

notarius et secretarius.

(fol. 77 r.). Summarium totius archiepiscopatus valentini. Quatuordecim constructae sunt in hac Valentina urbe ecclesiae parochiales.

In eis beneficia simplicia instituta existunt septingenta septuaginta novem.

Horis canonicis quotidie intersunt praesbyteri (in suis ecclesiis respective) quingenti septuaginta quinque.

Ex domibus decem millibus octigentis et triginta sex tota hec valentina civitas constat.

Personae quae Sacrosanctam Eucharistiam suscipiunt quinquaginta duo mille, sexcentae et triginta duae numerantur.

Conventus monachorum diversorum ordinum viginti sunt. In eis mille et sexaginta religiosi commorantur. Monialium monasteria sunt decem et septem. In illisque nongentae et triginta octo moniales vitam agunt.

Collegia quatuor tantum inveniuntur, in eisque collegae sunt viginti octo. Sodalitia quadraginta quatuor numerantur.

(fol. 77 v.). Extra civitatem vero sunt centum et viginti oppida. Numeranturque in eis viginti mille ducentae et quinque domos. In eisque sexaginta tres mille septingentae et quadraginta personas inveniuntur, qui Sanctissimum Eucharistiae Sacramentum sumunt. Quingenta octuaginta sex beneficia sunt instituta in ecclesiis predictorum oppidorum.

Residentiamque faciunt personalem tercentum et triginta praesbyteri.

Suntque diversorum ordinum conventus monachorum sexaginta octo. In eisque reperiuntur mille et octuaginta unus monachi. Monialium etiam monasteria sunt quatuordecim. In illisque tercentum et viginti moniales incolunt.

Ultra praedicta oppida sunt etiam in hoc archiepiscopatu illa tercenta nonaginta unum a noviter conversis expulsis relicta, quae supra refero de quibus nisi memoratam relationem aliam reddere non possum.